

Bryssel 14.10.2019
COM(2019) 455 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta

1. tammikuuta 2018 – 31. joulukuuta 2018

{SWD(2019) 370 final}

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	4
2.	TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT LYHYESTI.....	6
2.1	Yleiskatsaus.....	6
2.2	Saavutettu edistys ja tärkeimmät avoimet kysymykset	8
3.	UUDEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET	9
3.1	EU:n ja Etelä-Korean välinen kauppasopimus	9
3.2	EU:n sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun välinen kauppasopimus.....	11
3.3	EU:n ja Keski-Amerikan välinen assosiaatiosopimus	12
3.4	EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA)	13
4.	PITKÄLLE MENEVÄT JA LAAJA-ALAISET VAPAAKAUPPA-ALUEET	16
4.1	Georgia.....	16
4.2	Moldova	17
4.3	Ukraina	17
5.	ENSIMMÄISEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET	18
5.1	Sveitsi.....	18
5.2	Norja.....	19
5.3	Välimeren ja Lähi-idän maat	19
5.4	Meksiko	20
5.5	Chile	21
5.6	Tulliliitto Turkin kanssa	22
5.7	Vakautus- ja assosiaatiosopimukset Länsi-Balkanin maiden kanssa	22
6.	TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSET AFRIKAN, KARIBIAN JA TYYNENMEREN VALTIOIDEN KANSSA	23
6.1	Talouskumppanuussopimus eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) kanssa	23
6.2	Väliaikainen talouskumppanuussopimus itäisen ja eteläisen Afrikan kanssa	24
6.3	Väliaikainen talouskumppanuussopimus Norsunluurannikon kanssa	25
6.4	Väliaikainen talouskumppanuussopimus Ghanan kanssa	25
6.5	Väliaikainen talouskumppanuussopimus Keski-Afrikan kanssa (Kamerun)	26
6.6	Talouskumppanuussopimus Karibian AKT-valtioiden foorumin (Cariforum) kanssa.....	26
6.7	Talouskumppanuussopimus Tyynenmeren valtioiden kanssa	27
7.	KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKAISIIN TOIMIIN ..	27
8.	MAATALOUSELINTARVIKKEIDEN KAUPPA EU:N KAUPPASOPIMUSTEN NOJALLA: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKASEEN KEHITYKSEEN.....	30
9.	YKSITTÄISILLÄ ALOILLA KÄYNNISSÄ OLEVA TYÖ	34
9.1	Pienet ja keskiuuret yritykset (pk-yritykset)	34
9.2	Palvelut.....	36
9.3	EU:n ja Japanin välinen talouskumppanuussopimus – valmistelutyö	37
9.4	EU:n kauppasopimusten hyödyntämisen edistäminen	38
10.	OIKEUDELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	39
10.1	Riitojenratkaisu Etelä-Korean kanssa.....	39
10.2	Riitojenratkaisu Ukrainan kanssa	40
10.3	Riitojenratkaisu Eteläisen Afrikan tulliliiton kanssa	40
11.	PÄÄTELMÄT	40
LIITE 1:	TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖASTE EU:N TUONNISSA	42
LIITE 2:	TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖASTE EU:N VIENNISSÄ.....	43

YLEISKATSAUS KERTOMUKSESSA KÄSITELTYIHIN SOPIMUKSIIN

<u>Uuden sukupolven etuuskohtelukauppaa koskevat sopimukset</u>	
Kumppani	Soveltemisen alkamispäivä
EU:n ja Etelä-Korean välinen vapaakauppasopimus	1. heinäkuuta 2011
EU:n sekä Kolumbian, Perun ja Ecuadorin välinen kauppasopimus	1. maaliskuuta 2013 Perun osalta; 1. elokuuta 2013 Kolumbian osalta; 1. tammikuuta 2017 Ecuadorin osalta
EU:n ja Keski-Amerikan maiden välinen assosiaatiosopimus	1. elokuuta 2013: kauppaa koskeva pilari Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman kanssa; 1. lokakuuta 2013: Costa Rica ja El Salvador; 1. joulukuuta 2013: Guatemala
EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA)	21. syyskuuta 2017
<u>Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet</u>	
EU ja Georgia	1. syyskuuta 2014; sopimus tuli voimaan 1. heinäkuuta 2016
EU ja Moldova	1. syyskuuta 2014; sopimus tuli voimaan 1. heinäkuuta 2016
EU ja Ukraina	1. tammikuuta 2016; sopimus tuli voimaan 1. syyskuuta 2017
<u>Ensimmäisen sukupolven etuuskohtelukauppaa koskevat sopimukset</u>	
Kumppani	Soveltemisen alkamispäivä
EU:n ja Turkin välinen tulliliitto	Assosiaatiosopimus allekirjoitettiin vuonna 1963. Tulliliiton viimeinen vaihe saatiin päätökseen 1. tammikuuta 1996.
EU:n ja Sveitsin välinen sopimus	1972
EU:n ja Norjan välinen sopimus	1. heinäkuuta 1973
EU:n ja Israelin välinen sopimus	1. tammikuuta 1996
EU:n ja Jordanian välinen sopimus	1. toukokuuta 2002
EU:n ja Palestiinan ¹ välinen sopimus	1. heinäkuuta 1997
EU:n ja Tunisian välinen sopimus	1. maaliskuuta 1998
EU:n ja Marokon välinen sopimus	18. maaliskuuta 2000
EU:n ja Libanonin välinen sopimus	1. maaliskuuta 2003
EU:n ja Egyptin välinen sopimus	21. joulukuuta 2003
EU:n ja Algerian välinen sopimus	1. syyskuuta 2005
EU:n ja Meksikon välinen kokonaissopimus	Sovellettu tavaroihin 1. heinäkuuta 2000 alkaen. Sovellettu palveluihin 1. maaliskuuta 2001 alkaen.
EU:n ja Chilen välinen assosiaatiosopimus	1. helmikuuta 2003

¹ Tätä nimitystä ei tule pitää Palestiinan valtion tunnustamisena, eikä se vaikuta yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin asiasta.

EU:n ja Pohjois-Makedonian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus ²	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. kesäkuuta 2001
EU:n ja Albanian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. joulukuuta 2006
EU:n ja Montenegron välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. tammikuuta 2008
EU:n ja Serbian välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus Serbian osalta: 1. helmikuuta 2009; EU:n osalta: 8. joulukuuta 2009
EU:n ja Bosnia ja Hertsegovinan välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	Kauppaa koskeva väliaikainen sopimus, 1. heinäkuuta 2008
EU:n ja Kosovon ³ välinen vakautus- ja assosiaatiosopimus	1. huhtikuuta 2016
Taloussopimukset Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa	
EU ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisö	10. lokakuuta 2016: Botswana, Swazimaa, Lesotho, Namibia ja Etelä-Afrikka; 4. helmikuuta 2018: Mosambik
EU ja itäisen ja eteläisen Afrikan maat (väliaikainen)	14. toukokuuta 2012: Madagaskar, Mauritius, Seychellit ja Zimbabwe ⁴
EU ja Norsunluurannikko (väliaikainen)	3. syyskuuta 2016
EU ja Ghana (väliaikainen)	15. joulukuuta 2016
EU ja Keski-Afrikka (Kamerun)	4. elokuuta 2014: Kamerun
EU ja Cariforum	29. joulukuuta 2008: Antigua ja Barbuda, Belize, Bahama, Barbados, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Grenada, Guayana, Jamaika, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Surinam sekä Trinidad ja Tobago
EU ja Tyynenmeren valtiot (väliaikainen)	20. joulukuuta 2009: Papua-Uusi-Guinea; 28. heinäkuuta 2014: Fidži ⁵

² Vakautus- ja assosiaatiosopimus.

³ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

⁴ Sopimusta on sovellettu Komoreihin 7. helmikuuta 2019 alkaen.

⁵ Sopimusta on sovellettu myös Samoaan 31. joulukuuta 2018 alkaen.

1. JOHDANTO

Vuonna 2015 julkaistussa ”[Kaikkien kauppa](#)”-tiedonannossa⁶ komissio sitoutui raportoimaan vuosittain Euroopan unionin (EU) merkittävimpien kauppasopimusten täytäntöönpanosta. Tämä on kolmas asiaa käsittelevä kertomus⁷.

Vuoden 2015 jälkeen EU:n kauppapolitiikka on kehittynyt merkittävästi: EU on solminut uudet kauppasopimukset Ecuadorin, Kanadan ja Japanin kanssa, talouskumppanuussopimuksen eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) kanssa, väliaikaiset talouskumppanuussopimukset Ghanan ja Norsunluurannikon kanssa sekä pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen Ukrainan kanssa. Näiden soveltaminen on myös aloitettu. Singaporen (2012) ja Vietnamin (joulukuu 2015) kanssa tehtyjen kauppasopimusten ratifiointi on meneillään. Vuonna 2018 yhteensä 31 prosenttia EU:n tavarakaupasta muun maailman kanssa kuului etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin. Tämä luku nousee 39 prosenttiin, kun siihen sisällytetään 1. helmikuuta 2019 voimaan tullut sopimus Japanin kanssa sekä Singaporen kanssa 19. lokakuuta 2018 allekirjoitettu sopimus ja Vietnamin kanssa 30. kesäkuuta 2019 allekirjoitettu sopimus. Luku nousi edelleen 41 prosenttiin, jos siihen lisättäisiin 28. kesäkuuta 2019 tehty EU:n ja Mercosurin välinen poliittinen sopimus.

Kauppasopimukset noudattavat nyt myös parempaa sääntelyä koskevia periaatteita, ja niistä tehdään säännöllisesti jälkiarviointia. Vuoden 2015 jälkeen on tehty kolme jälkiarviointia, jotka koskivat EU:n kauppasopimuksia Meksikon, Chilen ja Etelä-Korean kanssa. Cariforumin⁸ ja kuuden Välimeren alueen maan⁹ kanssa tehtyjen sopimusten jälkiarviointit ovat vielä kesken. EU:n sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun välisen sopimuksen sekä EU:n ja Keski-Amerikan maiden välisen sopimuksen jälkiarviointit aloitetaan pian.

Tässä kertomuksessa esitetään katsaus 62 kumppanin kanssa tehdyn 35 tärkeimmän kauppasopimuksen täytäntöönpanoon. Kertomus sisältää myös ensimmäisen koko vuoden kattavan raportin EU:n ja Kanadan välisestä laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (CETA). Lisäksi siinä kerrotaan ennen EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimuksen voimaantuloa tehdystä työstä.

EU:n vientiä muualle maailmaan ja viennin työllisyysvaikutuksia käsittelevän tutkimuksen ”[EU Exports to the World: Effects on Employment](#)”¹⁰ mukaan 36 miljoonaa työpaikkaa EU:ssa on riippuvaisia EU:n ulkopuolelle suuntautuvasta viennistä. Näistä 13,7 miljoonaa on naisten työpaikkoja. Vuosien 2000 ja 2017 välillä muualle maailmaan suuntautuvaan vientiin liittyvien työpaikkojen määrä EU:ssa kasvoi 66 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että uusia vientiin liittyviä työpaikkoja syntyi 14,3 miljoonaa. Muualle maailmaan suuntautuvaan tavaroiden ja palvelujen kauppaan liittyvän EU:n työllisyyden osuus kokonaistyöllisyydestä kasvoi 15,3 prosenttiin vuonna 2017, kun se oli 10,1 prosenttia vuonna 2000. Vientiin liittyvät työpaikat ovat keskimäärin 12 prosenttia paremmin palkattuja kuin muiden talouden alojen työpaikat. Eurooppalaiset työntekijät kaikissa jäsenvaltioissa hyötyvät EU:n viennistä. Uusia työpaikkoja syntyy tavaroiden ja palvelujen vientiin suoraan osallistuvissa yrityksissä sekä niissä EU:n yrityksissä, jotka toimittavat tavaroita ja palveluja vientiyrityksille.

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

⁷ Ensimmäinen kertomus julkaistiin 9. marraskuuta 2017 ja toinen 31. lokakuuta 2018.

⁸ Antigua ja Barbuda, Belize, Bahama, Barbados, Dominica, Dominikaaninen tasavalta, Grenada, Guayana, Jamaika, Saint Kitts ja Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ja Grenadiinit, Surinam sekä Trinidad ja Tobago.

⁹ Algeria, Egypti, Jordania, Libanon, Marokko ja Tunisia.

¹⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

Aiempien kertomusten tapaan sopimukset on luokiteltu sisällön ja tavoitteiden perusteella neljään ryhmään.

Uuden sukupolven sopimukset, kuten Etelä-Korean tai Kanadan kanssa tehdyt sopimukset, sisältävät sekä tavarakaupan vapauttamista koskevia sitoumuksia että sitoumuksia, jotka liittyvät palveluihin ja investointeihin, julkisiin hankintoihin, kilpailuun ja tukiin sekä sääntelykysymyksiin. Näissä sopimuksissa on erillisiä määräyksiä kaupasta ja kestävästä kehityksestä, ja niiden tavoitteena on kehittää vahvempia sääntöperusteisia ja arvopohjaisia kauppajärjestelyjä kyseisten kauppakumppanimaiden kanssa. Uusimmissa sopimuksissa on myös erillisiä määräyksiä, joilla vastataan nykyajan talouksien ja yhteiskuntien kohtaamiin haasteisiin. Esimerkiksi Japanin kanssa tehty talouskumppanuussopimus sisältää pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan luvun sekä erillisiä määräyksiä tieto- ja televiestintäpalveluista sekä sähköisestä kaupankäynnistä.

Ensimmäisen sukupolven kauppasopimukset on pääasiassa tehty ennen vuotta 2006. Niissä keskitytään yleensä tulleista vapauttamiseen. **Pitkälle menevien ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueiden** tavoitteena on syventää taloudellisia suhteita kyseisten naapurimaiden ja EU:n välillä. Erityisen huomion kohteena on niiden lainsäädännön lähentäminen EU:n lainsäädännön kanssa erityisesti kauppaan liittyvillä aloilla. EU on tehnyt pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset Georgian, Moldovan ja Ukrainan kanssa ja neuvottelee sellaisesta parhaillaan Tunisian kanssa. Vakautus- ja assosiaatiosopimukset kuuden Länsi-Balkanin kumppanin¹¹ kanssa on tehty vuosina 2001–2016. Niiden tavoitteena on tukea alueellista yhdentymistä ja vakautta alueella sekä alueen taloudellista yhdentymistä EU:n markkinoiden kanssa.

Talouskumppanuussopimuksilla Afrikan, Karibianmeren ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden ja alueiden kanssa on nimenomainen kehitystavoite. Talouskumppanuussopimukset ovat epäsymmetrisiä kauppasopimuksia, joissa AKT-maat vapauttavat noin 80 prosenttia kaupasta 15–20 vuoden aikana, kun taas EU myöntää heti tullittoman ja kiintiöttömän markkinoillepääsyn. Tällä hetkellä suurin osa näistä sopimuksista kattaa tavarakaupan ja kehitysyhteistyön. Karibian kanssa tehty talouskumppanuussopimus sisältää myös määräyksiä palveluista, investoinneista ja muista kauppaan liittyvistä aiheista. **Talouskumppanuussopimuksilla EU tarjoaa merkittävää kauppaan liittyvää apua, jolla se tukee kumppanimaita sopimusten täytäntöönpanossa, viennin kilpailukyvyyn vahvistamisessa ja talouden infrastruktuurin rakentamisessa**¹².

Tätä kertomusta täydennetään kattavalla komission yksiköiden valmisteluasiakirjalla, joka sisältää kustakin sopimuksesta yksityiskohtaista tietoa, esimerkiksi tilastoja, kuvauksen keskeisistä kaupan kehityssuuntauksista ja raportteja komiteoiden työstä. Tällä kertomuksella ja kertomukseen liitettyllä komission yksiköiden valmisteluasiakirjalla komissio täyttää raportointivelvollisuutensa, jotka koskevat toimenpiteiden kiertämisen ehkäisymekanismin täytäntöönpanoa Etelä-Korean, Georgian ja Moldovan osalta sekä banaaneja koskevan vakautusmekanismin täytäntöönpanoa Keski-Amerikan sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun osalta.

¹¹ Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia.

¹² Yksittäisistä sopimuksista kerrotaan tarkemmin liitteessä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

Tilastotiedot

Tässä kertomuksessa ja kertomukseen liitetystä kauppaa- ja investointivirtojen kehittymistä käsittelevässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa käytetyt kauppatilastot¹³ perustuvat 30. maaliskuuta 2019 saatavilla olleisiin Eurostatin tietoihin, ellei toisin mainita. Uusimmat saatavilla olevat vuotuiset tiedot ovat tavarakaupan osalta vuodelta 2018 ja palvelujen ja investointien osalta vuodelta 2017, ellei toisin mainita.

Tullietuuksien käyttöasteita koskevat tilastot perustuvat tuojamaan keräämiin hallinnollisiin tietoihin. Tullietuuksien käyttöaste ilmentää kauppaetuuksia hyödyntäneen tuonnin tai viennin osuutta tullietuuksiin *oikeutetun* kumppanimaan tuonnin tai viennin kokonaisarvosta, ts. tuonti/vienti, johon tosiasiallisesti sovellettiin tullietuusjärjestelmää, jaettuna tullietuuksiin oikeutetulla tuonnilla tai viennillä. Etuuskohteluun oikeutettuja tuonteja on, jos myönnetyn etuuskohtelun mukainen tullimaksu on sovellettavaa suosituimmuustullia alhaisempi. Siksi laskelmiin ei ole sisällytetty kauppaa, johon sovelletaan tullitonta suosituimmuuskohtelua.

Tullietuuksien käyttöaste kumppanimaiden tuonnissa EU:hun perustuu Eurostatin lukuihin. Eurostat luo tariffeja ja kauppavirtoja yhdistämällä aineiston, josta komissio saa tietoja sekä kohtelusta, johon tuote on oikeutettu, että siitä, miten laajasti tätä etuuskohtelua käytetään. Saatu yhtenäinen ja johdonmukainen data-aineisto¹⁴ mahdollistaa vertailun kumppanimaiden ja vuosien välillä.

Toisaalta komissio hyödyntää tuojamaan keräämiä hallinnollisia tietoja, kun se laskee tullietuuksien käyttöasteita kumppanimaihin suuntautuvassa EU:n viennissä. Näitä tilastoja ei ole yhdenmukaistettu. Suoria vertailuja kumppanimaiden välillä tai EU:n tuonteihin olisi näin ollen pidettävä suuntaa-antavina. Tullietuuksien käyttöaste EU:n viennissä ilmoitetaan tässä kertomuksessa vain, jos saatavilla on ollut riittävän luotettavaa tietoa.

2. TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT LYHYESTI

2.1 Yleiskatsaus

Tilanne vuonna 2018 oli maailmanlaajuisesti haastava, minkä myötä tavarakauppa¹⁵ kasvoi hitaammin kuin vuonna 2017: EU:n kauppa muun maailman kanssa kasvoi viisi prosenttia (vuoden 2017 kasvu oli kahdeksan prosenttia) samalla kun etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuuluva EU:n kokonaiskauppa kasvoi kolme prosenttia (vuoden 2017 kasvu oli seitsemän prosenttia). EU:n vienti etuuskohteluun oikeutettuihin kauppakumppaneihin kasvoi kaksi prosenttia vuonna 2018 eli hieman hitaammin kuin muualle maailmaan suuntautunut EU:n vienti, joka kasvoi samana aikana neljä prosenttia. Tuonti etuuskohteluun oikeutetuista kauppakumppaneista kasvoi 4,6 prosenttia, kun kokonaistuonti EU:hun kasvoi 6,6 prosenttia.

¹³ Kunkin kumppanimaan tavaroiden ja palvelujen kauppavirtoja sekä suoria ulkomaisia investointeja koskevat yleiset tilastot on esitetty kertomukseen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

¹⁴ Virhemarginaalia saattaa kuitenkin edelleen esiintyä, sillä tiedot eivät sisällä tiettyjä muutoksia tuontien etuuskohtelussa, kuten tuojien hakemaa etuuskohtelua sen jälkeen, kun tuotteet on ilmoitettu tullille, eivätkä etuuskohtelun epäämistä tullissa tavaroiden tarkastuksen ja jälkitarkastuksen jälkeen.

¹⁵ Kaikki jäljempänä esitetyt tilastot liittyvät vain tavarakauppaan, ellei toisin mainita.

Etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuului vuonna 2018 33 prosenttia EU:n viennistä ja 29 prosenttia EU:n tuonnista. Etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten kauppataase pysyi vahvasti ylijäämäisenä ja oli 84,6 miljardia euroa. EU:n kaupassa muun maailman kanssa koettiin puolestaan ensimmäistä kertaa vuoden 2014 jälkeen pieni kauppataaseen vaje, kun kauppataase jäi 24,6 miljardia euroa alijäämäiseksi.

EU:n suurin etuuskohteluun oikeutettu kauppakumppani oli vuoden 2017 tavoin Sveitsi, jonne suuntautui 24 prosenttia etuuskohteluun oikeutetusta EU:n viennistä. Seuraavaksi suurimmat kumppanit olivat Turkki (12 prosenttia) ja Norja (kahdeksan prosenttia).

Etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuuluvaa EU:n vientiä aloittain ja luokittain tarkasteltaessa käy ilmi, että vuonna 2018 muiden kuin maataloustuotteiden vienti kasvoi 1,9 prosenttia. Muiden kuin maataloustuotteiden alalla arvoltaan suurimpia EU:n vientialoja olivat edelleen koneet ja kuljetusvälineet (edellisvuoden tasolla). Seuraavaksi suurin vientiala oli kemikaalit, jolla kasvua oli 2,5 prosenttia. EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti kasvoi 2,2 prosenttia, ja tärkeimpiä vientialoja olivat juomat, elintarvikevalmisteet ja viljavalmisteet.

Etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuuluvassa EU:hun suuntautuvassa tuonnissa muiden kuin maataloustuotteiden tuonti kasvoi 5,2 prosenttia. Tässä ryhmässä tärkeimpiä tuontituotteita olivat mineraalituotteet sekä koneet ja laitteet. Maatalouselintarvikkeiden tuonti laski 0,5 prosenttia. Tärkeimpiä tuontituotteita olivat kasvituotteet.

Tarkasteluajanjakson aikana EU:n yritykset hyödynsivät hyvin EU:n kauppasopimuksia. Tullietuuksien käyttöaste pysyi korkeana EU:n viennissä Sveitsiin ja Turkkiin ja nousi viennissä Etelä-Koreaan. Tullietuuksien käyttö lisääntyi myös Kolumbian, Ecuadorin, Egyptin ja Jordanian osalta. Kanadaan suuntautuvassa EU:n viennissä tullietuuksien käyttöaste vuonna 2018 oli 37 prosenttia, eli se oli kasvanut väliaikaisen soveltamisen ensimmäisten yhdeksän kuukauden aikana saavutetusta 30 prosentista. Koko tullietuuksien käyttöaste vuonna 2018 todennäköisesti kasvaa jatkossa, koska CETA-sopimuksen nojalla etuuskohtelun mukaisia tullimaksuja voidaan hakea taannehtivasti (enintään kolmen vuoden ajan). Käyttöastetta voidaan parantaa jatkossa erityisesti lisäämällä tullietuuksien käyttöä EU:n autojen ja varaosien viennissä, jossa tullimaksujen purkaminen otetaan asteittain käyttöön. Tämä segmentti vastaa 41:tä prosenttia etuuskohteluun oikeutetusta EU:n viennistä, mutta sen tullietuuksien käyttöaste vuonna 2018 oli vain kymmenen prosenttia. Jos autoja ja varaosia ei otettaisi huomioon, Kanadaan suuntautuvan EU:n viennin tullietuuksien käyttöaste olisi keskimäärin noin 55 prosenttia.

EU:n kauppakumppanimaat jatkoivat tullietuuksien kiitettävää hyödyntämistä vuonna 2018, ja käyttöaste oli keskimäärin 87 prosenttia. Tietoa tullietuuksien käytöstä EU:n tuonnissa on liitteessä 1 ja tullietuuksien käytöstä EU:n viennissä liitteessä 2.

Tullietuuksien käyttöasteet ovat yksi tapa arvioida sitä, missä määrin molempien osapuolten yritykset käyttivät tullietuuksia tarkasteluajanjakson aikana (ks. tekstilaatikko sivulla 6). Vaikka EU:n vientiä koskevat tullietuuksien käyttöasteet ovat edelleen epätäydellisiä likiarvoja kauppasopimusten toiminnan arvioimiseksi, niistä saadaan summittainen kuva siitä, miten EU:n ja kumppanimaiden viejät ovat ryhtyneet hyödyntämään EU:n kauppasopimuksia. On syytä huomata, että tullietuuksien käyttöasteet voivat muuttua useista eri syistä, joita ovat esimerkiksi etuusmarginaalin madaltaminen, markkinaolosuhteiden muutokset tai uudet tulokkaat. Kaikki syyt eivät liity kauppasopimusten täytäntöönpanoon.

2.2 Saavutettu edistys ja tärkeimmät avoimet kysymykset

Luvussa 8 (Maatalouselintarvikkeiden kauppa) esitetään tilannekatsaus terveys- ja kasvinsuojelutoimissa ja maantieteellisissä merkinnöissä¹⁶ saavutetusta edistyksestä. Lisätietoja kaupan esteistä on komission vuonna 2019 julkaisemassa [kertomuksessa kaupan ja investointien esteistä](#)¹⁷.

Kaupan tekniset ja hallinnolliset esteet

Erityisesti Egypti ja Etelä-Korea poistivat vuonna 2018 useita merkittäviä esteitä autoteollisuuden alalla. Lisäksi EU:n tekstiili- ja nahkatuotealojen pääsy Egyptin markkinoille helpottui merkintäsääntöjen höllentämisen johdosta.

EU:n tuotteet kohtaavat kuitenkin edelleen esteitä pääsyssä joidenkin EU:n kanssa kauppasopimuksen tehneiden kumppanimaiden markkinoille. Merkittävää huolta aiheuttavat rajoitukset, joita eräät Välimeren alueen maat ovat asettaneet EU:n tuonnille.

Lisäksi eurooppalaisiin alkoholijuomiin, erityisesti viineihin, oluisiin ja väkeviin alkoholijuomiin, kohdistuu edelleen erilaista syrjintää joissakin EU:n kauppakumppanimaissa, kuten Kanadassa, Costa Ricassa, Ecuadorissa ja Perussa. EU jatkaa toimia näiden kumppanien kanssa varmistaakseen syrjivien käytäntöjen lopettamisen.

Komissio ilmoitti vuonna 2018 Ukrainan asettaneen jalostamattoman puun vientikieltoon. Koska edistystä ei ollut saatu aikaan, EU pyysi tammikuussa 2019 kahdenvälisiä neuvotteluja Ukrainan kanssa, mistä käynnistyi EU:n ja Ukrainan välisessä assosiaatiosopimuksessa vahvistettu riitojenratkaisumenettely (ks. myös luku 10, Oikeudellinen täytäntöönpano).

Julkiset hankinnat

Kanadan kanssa tehdyn sopimuksen (CETA-sopimus) väliaikainen soveltaminen lisää merkittävästi Kanadan julkisten hankintojen markkinoiden avaamista myös alue- ja paikallistasoilla, joiden osuus Kanadan julkisten hankintojen markkinoista on merkittävä.

Jonkin verran edistystä on saavutettu myös Ukrainassa ja eräissä Länsi-Balkanin maissa, joissa on parannettu julkisten tarjouspyyntöjen avoimuutta sekä lähennetty julkisten hankintojen oikeudellista ja institutionaalista kehystä EU:n vastaaviin rakenteisiin. Tällä alalla tarvitaan kuitenkin vielä lisätoimia.

Tärkeimmät EU:n kauppakumppanimaiden esiin tuomat asiat

¹⁶ Maantieteellisillä merkinnöillä suojataan tiettyjen tuotteiden nimet, jotta voidaan edistää niiden maantieteelliseen alkuperään liittyviä ainutlaatuisia ominaispiirteitä. Tuotteiden nimille voidaan myöntää 'maantieteellinen merkintä', jos niillä on erityinen yhteys paikkaan, jossa ne tehdään. Maantieteelliset merkinnät tunnustetaan teollis- ja tekijänoikeuksiksi, ja niillä on yhä suurempi merkitys EU:n ja muiden maiden välisissä kauppaneuvotteluissa.

¹⁷ COM(2019) 271 final, 17.6.2019.

Eräät EU:n kauppakumppanimaat toivat esiin myös asioita, jotka liittyivät siihen, miten EU panee sopimukset täytäntöön. Näihin kuului erityisesti EU:n heinäkuussa 2018 tekemä päätös teräksen tuontia koskevien suojatoimenpiteiden käyttöönotosta. EU joutui tekemään päätöksen suojatakseen EU:n teollisuutta Yhdysvaltojen terästullien epäsuorilta vaikutuksilta¹⁸. Eräät EU:n kauppakumppanimaat arvostelivat myös tiettyjä EU:n terveys- ja kasvinsuojelutoimia, erityisesti torjunta-ainepolitiikkaa, mutta myös vasta hyväksyttyä eläinlääketuotteita koskevaa asetusta, vaikka nämä toimet eivät ole syrjiviä ja ne on suunniteltu varmistamaan elintarviketurvallisuuden korkea taso EU:ssa.

3. UUDEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET

3.1 EU:n ja Etelä-Korean välinen kauppasopimus

Kaupan kehitys

Sopimus on ollut voimassa heinäkuusta 2011 alkaen. EU:n ja Etelä-Korean välinen tavaroiden kokonaiskauppa supistui vuonna 2018 kaikkiaan 1,5 prosenttia (EU:n tuonti väheni 1,2 prosenttia ja vienti 2,2 prosenttia). Tämä vastaa Etelä-Korean hidastunutta talouskasvua vuonna 2018 ja kansainvälisen kaupan yleistä hidastumista. EU:n viennin hienoinen lasku vaikuttaa johtuvan siitä, että Etelä-Koreaan suuntautuvan EU:n viennin tärkeimpien tuotteiden eli koneiden ja mekaanisten laitteiden vienti laski seitsemän prosenttia. Tähän luokkaan kuuluva vienti on kuitenkin kasvanut 31 prosenttia vuodesta 2010. EU:n toiseksi suurimman vientituoteryhmän eli kuljetusvälineiden vienti laski hieman vuonna 2018, kun taas EU:n henkilöautojen vienti jatkoi tervettä kasvua ja sen lisäys oli yli yhdeksän prosenttia. Sopimuksen voimaantulon jälkeen kasvu on edelleen voimakkainta kuljetusvälineiden alalla (+187 prosenttia).

Vuonna 2018 EU:n tavarakauppa oli toista vuotta peräkkäin alijäämäinen. Alijäämä oli 1,8 miljardia euroa. Vaikeasta sääntely-ympäristöstä huolimatta maatalouselintarvikkeiden kauppa on kuitenkin pysynyt dynaamisena, ja EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti kasvoi lähes viisi prosenttia. Siksi EU:n kauppataase oli niiden alalla yli 2,8 miljardia euroa ylijäämäinen, mikä johtui pääasiassa elintarvikkeista ja juomista.

Palvelukaupan laajeneminen jatkui edelleen. Vuonna 2017 palvelukauppa kasvoi 8,3 prosenttia ja EU:n kauppataase oli 5,6 miljardia euroa positiivinen. Sopimuksen voimaantulon jälkeen sekä palveluiden vienti että tuonti ovat kasvaneet tasaisesti. Kumppanien väliset maahan tulevat ja maasta lähtevät suorat ulkomaiset investointivirrat pysyivät positiivisina.

Ensimmäinen viisivuotisarviointi

Komissio esitteli sopimuksen ensimmäisen [viisivuotisarvioinnin](#) maaliskuussa 2019.¹⁹ Arvioinnin mukaan sopimuksella on yleisesti ottaen saavutettu tehokkaasti tavoitteet, jotka liittyvät tavaroiden, palvelujen ja investointien kaupan vapauttamiseen. Sopimuksen taloudelliset hyödyt ovat jakautuneet tasaisesti EU:n ja Etelä-Korean välille. Sopimus tuotti

¹⁸ Tätä kysymystä käsitellään yksityiskohtaisesti komission 37. vuosikertomuksessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille polkumyynnin ja tukien vastaisista EU:n toimista ja suojatoimenpiteistä sekä kolmansien maiden käyttämisestä EU:hun kohdistuvista kaupan suojatoimista vuonna 2018. COM(2019) 158 final, 27.3.2019.

¹⁹ SWD(2019) 103 final, 7.3.2019.

4,4 miljardin euron kasvun EU:n bruttokansantuotteeseen (BKT) viiden ensimmäisen täytäntöönpanovuotensa aikana. Lisäksi sillä parannettiin teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa ja erityisesti EU:n maantieteellisten merkintöjen noudattamisen valvontaa ja suojaa. Samalla tullien ulkopuoliset kaupan kustannukset vähenivät, vaikkakin työtä on yhä tehtävä standardoinnin, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, merkintöjen sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimien alalla. Arvioinnissa todettiin myös, että sopimuksen ansiosta suorien ulkomaisten investointien lisäys oli suurempi. Yksi sopimuksen odottamattomista vaikutuksista on arvioinnin mukaan ollut vähäinen, mutta kuitenkin havaittava maailmanlaajuisten hiilidioksidipäästöjen vähennys, joka johtuu kauppavirtojen uudelleensuuntautumisesta²⁰.

Avoimet kysymykset

Huolta aiheuttaa edelleen se, että Etelä-Korea soveltaa EU:n jäsenvaltioista lähtöisin olevaan maataloustuotteiden tuontiin monimutkaisia ja läpinäkymättömiä terveys- ja kasvinsuojelutoimien hyväksymismenettelyjä. Esimerkiksi tietyistä EU:n jäsenvaltioista peräisin olevan naudanlihan tuonnin hyväksyntä on ollut kesken yli kymmenen vuotta.

Teollis- ja tekijänoikeuksien alalla Etelä-Korean on yhä laadittava tehokas korvausjärjestelmä, joka koskee oikeutta esittää tekijänoikeudella suojattua musiikkia julkisilla paikoilla, kuten karaokessa. Lisäksi huolta aiheuttaa se, että Etelä-Korea on lisännyt tukeaan laivanrakennukseen.

Kauppa ja kestävä kehitys

Tärkeimmät avoimet kysymykset liittyvät siihen, ettei työlainsäädäntöä koskevassa uudistuksessa ole edistytty ja ettei sopimukseen sisältyvän kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun vaatimuksia noudateta. EU pyysi vuonna 2018 [sopimukseen sisältyvän kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun](#) mukaisia neuvotteluja (asiasta tarkemmin luvussa 10, Oikeudellinen täytäntöönpano).

²⁰ Ks. lopullisen arviointikertomuksen luku 9 (IFO Institute ja Civic Consulting, toukokuu 2018).
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157716.pdf

Eettiset EU:ssa valmistetut vaatteet saavat kodin eri puolilta maailmaa

ASKET on ruotsalainen ainoastaan verkossa toimiva miestenvaatemerkki. Monien muiden nykyajan yritysten tapaan se on tottunut maailmaan, jossa ei ole rajoja, ja se pitää saumattomasti yhteyttä eri puolilla maailmaa olevien asiakkaidensa kanssa. Kauppasopimukset auttavat poistamaan tulliesteitä, minkä ansiosta yrityksen tavarat voivat liikkua yhtä vapaasti.

”Yrityksemme kasvaessa tähyämme yhä enemmän EU:n markkinoiden ulkopuolelle. Vaatteista kannettavien tullien vuoksi tämä on kuitenkin vaikeampaa ja kalliimpaa asiakkaillemme. Kauppasopimukset avaavat ulkomaisia markkinoita, kuten Kanadan, Etelä-Korean ja Japanin markkinat, ja lisäävät siten tuotteidemme kilpailukykyä kyseisillä markkinoilla.”

August Bard Bringéus,
yksi yrityksen perustajista

3.2 EU:n sekä Kolumbian, Ecuadorin ja Perun välinen kauppasopimus

Kaupan kehitys

EU:n ja sen kolmen Andien alueen kauppakumppanimaan välisen tavarakaupan kokonaismäärä vuodesta 2017 vuoteen 2018 väheni 2,4 prosenttia. EU:n vienti väheni yhden prosentin (140 miljoonaa euroa) ja tuonti kolme prosenttia (500 miljoonaa euroa). Tämä johtui pääasiassa siitä, että Kolumbiasta EU:hun suuntautuva vienti laski yhdeksän prosenttia, koska Kolumbian keskeisen vientituotteen eli kahvin kansainväliset hinnat putosivat.

Kauppavirtojen alakohtaisen tarkastelun perusteella koneiden, kemikaalien ja kuljetusvälineiden osuus EU:n viennistä oli yhä yli 50 prosenttia. Maataloustuotteiden (erityisesti trooppiset hedelmät, kuten banaanit), mineraalien ja malmien osuus näistä kolmesta maasta EU:hun suuntautuvasta tuonnista oli lähes 50 prosenttia. Eniten vuonna 2018 väheni mineraalien tuonti EU:hun (pudotus 700 miljoonaa euroa) ja EU:n koneiden vienti (pudotus 350 miljoonaa euroa).

Sitä vastoin EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti kasvoi 8,5 prosenttia vuonna 2018. Viennin osuus on kuitenkin yhä pieni maatalouselintarvikkeiden tuontiin verrattuna.

EU:n kauppavaje on noin kaksi miljardia euroa, mutta suuntaus on ollut laskeva vuodesta 2016 saakka. Kolumbian kanssa EU:n kauppataase oli ylijäämäinen.

Edistyminen ja avoimet kysymykset

Edistystä on saavutettu muun muassa tiettyjen EU:n maataloustuotteiden markkinoillepääsyssä. Tämä koskee erityisesti maitotuotteiden markkinoillepääsyä Perussa ja tiettyjen eläinperäisten tuotteiden markkinoillepääsyä Kolumbiassa. Käsiteltävänä on yhä joitakin avoimia kysymyksiä. Näihin kuuluvat seuraavat:

- **Kolumbia:** pakasteperunoita koskevat vuonna 2018 toteutetut polkumyynnin vastaiset toimenpiteet, kuorma-autojen tuontia koskevat rajoitukset, eräät jäljellä olevat alkoholijuomia (oluet ja väkevät alkoholijuomat) koskevat syrjivät toimenpiteet, EU:n maantieteellisten merkintöjen anastaminen, aluejakotoimenpiteiden tunnustamisen puute eläintautien osalta sekä se, etteivät alueellisen tason julkiset hankinnat tosiasiallisesti kuulu kansallisen lainsäädännön alaisuuteen
- **Ecuador:** tuotujen alkoholijuomien verosyrjintä sekä tuontilupia ja EU:lle myönnettyjen tariffikiintiöiden hallintaa koskeva vaivalloinen ja kauppaa rajoittava järjestelmä

- **Peru:** sitkeät syrjivät toimenpiteet, jotka haittaavat alkoholijuomien kauppaa, käynnissä oleva työ EU:n maantieteellisten merkintöjen anastamiseen puuttumiseksi sekä tekniset esteet, jotka vaikuttavat lääkkeiden ja lääketieteellisten laitteiden tuontiin.

Kaikki kolme Andien alueen maata ovat yhä pitäneet voimassa EU:sta peräisin olevan nautakarjan ja naudanlihan tuontikiellon BSE-taudin²¹ uhan perusteella.

Kolumbia, Ecuador ja Peru ovat puolestaan esittäneet huolensa EU:n toimenpiteistä, joilla määritetään kadmiumin enimmäispitoisuus kaakaotuotteissa sekä torjunta-ainejäämien enimmäismäärät, sillä nämä seikat voivat näiden kauppakumppanimaiden mukaan vaikuttaa niiden maataloustuotteiden vientiin.

Kauppa ja kestävä kehitys

Kaikissa kolmessa maassa esiintyvistä haasteista (epäviralliset työmarkkinat, yhdistymisvapaus, työsuojelu ja ympäristönsuojelu) huolimatta Andien alueen kumppanit edistyivät vuonna 2018 kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanossa. Myönteinen kehitys kuvastaa EU:n määrätietoisempää ja keskitetympää toimintaa, joka perustui EU:n jäsenvaltioiden ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) välisen kumppanuuden tiivistämiseen sekä kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisäämiseen [15-kohtaisen toimintasuunnitelman](#)²² mukaisesti. EU toteutti erityisen paljon toimia Perun kanssa, ja molemmat osapuolet sopivat jatkotoimista, jotka vahvistettiin virallisesti kaupan ja kestäväen kehityksen alakomitean kokouksen pöytäkirjassa. Tämän pitäisi antaa uutta pontta kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien määräysten täytäntöönpanolle Perun kanssa. Lisäksi kansalaisyhteiskunnan osallistamisessa on edistytty hyvin muun muassa Kolumbian ja Ecuadorin tarkoitukseen suunnattujen kuulemismekanismien avulla.

3.3 EU:n ja Keski-Amerikan välinen assosiaatiosopimus

Kaupan kehitys

Vuosi 2018 oli EU:n ja kuuden Keski-Amerikan maan (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Panama) välisen assosiaatiosopimuksen kauppapilarin kuudes täytäntöönpanovuosi.

Näiden kahden alueen välinen kauppa on kehittynyt hyvin: se on kasvanut 11,4 miljardista eurosta vuonna 2014 yhteensä 12 miljardiin euroon vuonna 2018. Vuonna 2018 Keski-Amerikan kumppanimaiden kauppataase oli kokonaisuudessaan hieman (noin 100 miljoonaa euroa) ylijäämäinen. EU:n tärkein kauppakumppanimaa on yhä Panama ja toiseksi tärkein Costa Rica.

Keski-Amerikan vienti painottui edelleen maatalouselintarvikkeisiin (joiden osuus EU:hun suuntautuvasta viennistä on kaksi kolmannesta), pääasiassa hedelmiin. Hedelmien vienti vuonna 2018 kasvoi vuoden takaiseen lukemaan verrattuna 3,6 prosenttia (eli 1,9 miljardia euroa, josta 1,2 miljardia euroa tuli banaaneista). Banaanit ovat edelleen tärkein

²¹ BSE eli hullun lehmän tauti.

²² Toimintasuunnitelma on kahdeksan kuukautta kestäneiden Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan välisten keskustelujen tuloksena aikaansaatu etenemissuunnitelma kahdenvälisen sopimusten mukaisten kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien sitoumusten noudattamisen määrätietoisemmasta valvonnasta. Luvussa 7 on lisätietoa kahdenvälisiin kauppasopimuksiin sisältyvien kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien määräysten täytäntöönpanosta.

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf

keskiamerikkalaisten kumppanien EU:hun viemä hyödyke. Niiden vientiin sovelletaan vuoden 2019 loppuun asti vakautusmekanismia. Guatemalan ja Nicaraguan vienti EU:hun vuonna 2018 ylitti kynnystasot, mutta niiden osuus EU:n kokonaistuonnista jäi alle kuuteen prosenttiin. Tämän tuonnin vaikutusta EU:n banaanimarkkinoihin pidettiin mitättömänä, eikä vakautusmekanismin mukaisia toimia toteutettu.

EU:n vienti kasvoi vuonna 2018 noin 11 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. Vientiä hallitsivat muut kuin maataloustuotteet. Kyseisessä luokassa EU:n kauppataaseen ylijäämä oli noin 7,4 miljardia euroa.

Palvelukauppa pysyi vahvana vuonna 2017, ja sen osuus koko EU:n ja Keski-Amerikan välisestä kaupasta oli edeltävien vuosien tavoin noin 40 prosenttia. Sopimus paransi EU:n yritysten pääsyä palvelujen ja investointien sekä julkisten hankintojen markkinoille. EU jatkaa tiivistä yhteistyötä Keski-Amerikan kumppanimaiden kanssa, jotta varmistetaan, että kaikkia sitoumuksia, myös menettelyjen avoimuuteen liittyviä, noudatetaan.

Kauppa ja kestävä kehitys

Kauppaa ja kestävä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpano eteni [helmikuussa 2018](#) vahvistetun [15-kohtaisen toimintasuunnitelman](#) mukaisesti. Toimiin kuului muun muassa keskustelu Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ja kumppanihallitusten kanssa eräiden Keski-Amerikan maiden, erityisesti Guatemalan, työvoimatilanteesta sekä vastuullista liiketoimintaa koskevat toimet, muun muassa ILO:n ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kanssa järjestetty työpaja Guatemalassa. Lisäksi Costa Ricalle annettiin tukea kansallisen vastuullista liiketoimintaa koskevan suunnitelman kehittämiseen ja alueella käynnistettiin vastuullista liiketoimintaa koskeva ohjelma, johon Costa Rica ja Panama osallistuvat.

3.4 EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus (CETA)

Vuosi 2018 oli CETA-sopimuksen täytäntöönpanon ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi. Kaikki hallintovälineet, kuten eri komiteoiden työjärjestykset, otettiin käyttöön, ja lähes kaikki komiteat kokoontuivat ensimmäistä kertaa²³. Uusi EU:n avoimuuspolitiikka otettiin täysimääräisesti käyttöön. Kanadan kanssa sovittujen komiteoiden ja työryhmien esityslistat ja yhteiset raportit ovat luettavissa [komission verkkosivustolla](#)²⁴. Komiteoiden kokoukset edistivät keskinäistä ymmärrystä osapuolten näkökulmista, mikä on tärkeää sopimuksen täytäntöönpanon kannalta.

²³ Vain ammattipätevyyksien vastavuoroista tunnustamista käsittelevä komitea ei kokoontunut vuonna 2018. Kyseisen komitean ensimmäinen kokous pidettiin huhtikuussa 2019.

²⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1811>

Kaupan kehitys

Kahdenvälisen kaupan kokonaismäärä kasvoi 72 miljardiin euroon vuonna 2018, mikä tarkoittaa 4,5 prosentin kasvua vuoteen 2017 verrattuna. EU:n vienti kasvoi eniten eli 1,5 miljardia euroa kemikaalien alalla (23 prosentin kasvu) ja toiseksi eniten eli 850 miljoonaa euroa koneiden ja laitteiden alalla (kymmenen prosentin kasvu). Maatalouselintarvikkeiden vienti kasvoi myös neljä prosenttia. Niiden osuus EU:n kaikesta viennistä Kanadaan oli yhdeksän prosenttia. EU:n kauppataaseen ylijäämä kasvoi vuonna 2018 yli kymmeneen miljardiin euroon. Vuonna 2017 luku oli kuusi miljardia euroa.

Kanadan vienti EU:hun väheni 1,7 prosenttia (521 miljoonaa euroa) vuonna 2018 verrattuna vuoteen 2017. Hienoinen lasku johtui pääasiassa öljysiementen viennin vähenemisestä 300 miljoonalla eurolla. Vuosien 2015–2017 keskiarvoihin verrattuna Kanadan vienti EU:hun kuitenkin kasvoi viisi prosenttia.

Ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana saavutettu edistys

Syyskuussa 2018 pidetyssä sekakomitean ensimmäisessä kokouksessa käytiin virallinen keskustelu CETA-sopimuksen täytäntöönpanosta. Kokous tarjosi myös mahdollisuuden arvioida saavutettua edistystä kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevan luvun varhaisessa vaiheessa toteutettavan uudelleentarkastelun yhteydessä vuonna 2016 sovitun [yhteisen tulkitsevan välineen](#)²⁵ mukaisesti. CETA-sekakomitea antoi kolme tärkeää suositusta seuraavista aiheista:

- (i) [kauppa, ilmastotoimet ja Pariisin sopimus](#)²⁶
- (ii) [kauppa ja sukupuoli](#)²⁷
- (iii) [pienet ja keskisuuret yritykset \(pk-yritykset\)](#)²⁸.

Suosituksilla luotiin pohjaa CETA-sopimuksen mukaiselle tiiviimmälle yhteistyölle näissä keskeisissä asioissa. Sekakomitea tarkasti myös useiden erikoistuneiden komiteoiden toiminnan, mukaan lukien lisähuomiota edellyttävät kysymykset, joita EU:n näkökulmasta olivat esimerkiksi juuston tariffikiintiöiden hallinta, pääsy Kanadan viini- ja alkoholimarkkinoille sekä maantieteellisiä merkintöjä koskevien CETA-sopimuksen määräysten täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta.

Sääntely-yhteistyön foorumin yhteydessä Kanada ja EU hyväksyivät toimintasuunnitelman, joka sisältää yhteistyötoimia kyberturvallisuuden, eläinten hyvinvoinnin, kosmetiikan ja lääkkeiden sekä kuluttajatuotteiden turvallisuuden alalla. Lisäksi Kanada ja EU sopivat terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevässä komiteassa yhteistyön vahvistamisesta mikrobilääkeresistenssin torjunnassa.

CETA-sopimuksen seurauksena Kanadan tavaramerkkilakia muutettiin elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen suojaamiseksi. Tavaramerkkilaissa vahvistetaan menettely, joka lisää maantieteellisten merkintöjen suojaa, kun EU:n oikeudenhaltijat voivat soveltaa lakia suoraan. Uuden järjestelmän ensimmäinen tulos saatiin vuonna 2018, kun nimitys ”Prosciutto di Carpegna” suojattiin. Kanadaan suuntautuvasta viennistä kiinnostuneet eurooppalaiset tuottajat voivat nyt käyttää tehokasta ja helppoa mekanismia maantieteellisten merkintöjensä

²⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:22017X0114(01))

²⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157415.pdf

²⁷ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157419.pdf

²⁸ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf

suojaamiseen. Komissio on laatinut yritysten avuksi käytännön oppaan Kanadassa käytettyihin maantieteellisiin merkintöihin²⁹.

Lisäksi jatkettiin työtä CETA-sopimuksella perustetun investointituomioistuinjärjestelmän perustamiseksi, vaikka järjestelmään liittyviä määräyksiä ei vielä sovelleta, koska niiden ratifiointi on kesken joidenkin EU:n jäsenvaltioiden osalta. Huhtikuun 30. päivänä 2019 annetussa unionin tuomioistuimen lausunnossa 1/17³⁰ vahvistettiin, että CETA-sopimuksen määräykset investointituomioistuinjärjestelmästä ovat yhteensopivia EU:n oikeuden kanssa.

Kauppa ja kestävä kehitys

Ensimmäisen täytäntöönpanovuoden aikana molemmat osapuolet tehostivat toimintaansa kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien lausekkeiden täytäntöönpanemiseksi. Kolmen edellä mainitun suosituksen (joiden aiheena olivat kauppa ja ilmasto, kauppa ja sukupuoli sekä pk-yritykset) valmistelun lisäksi EU ja Kanada toteuttivat ensimmäiset toimet suositusten täytäntöönpanemiseksi. Näihin toimiin kuuluivat kauppaa ja sukupuolta koskeva EU:n ja Kanadan yhteinen toimintasuunnitelma sekä kauppaa ja ilmastoa käsittelevä seminaari ”CETA: Taking Action for Trade and Climate”, joka järjestettiin 24. tammikuuta 2019. Seminaarissa pohdittiin sidosryhmien, muun muassa vihreän teknologian yritysten, kanssa sitä, miten CETA-sopimuksen institutionaalista ja oikeudellista kehystä voidaan parhaiten hyödyntää Pariisin sopimuksen täytäntöönpanon tukemiseksi. Kanada ja EU jatkoivat ensimmäisessä kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevässä komiteassa hyväksyttyjen yhteistyön yhteisten painopisteiden käsittelyä ja edistivät kansalaisyhteiskunnan rakenteiden vakiinnuttamista molemmilla puolilla täytäntöönpanon seuraamiseksi.

Avoimet kysymykset

Ensimmäinen kokonainen täytäntöönpanovuosi oli menestys molempien osapuolten kannalta, eikä kielteisiä vaikutuksia havaittu. Useita avoimia kysymyksiä on kuitenkin vielä käsiteltävänä.

Yksi kysymyksistä liittyy Kanadan käyttöönotettavaan järjestelmään, jolla hallinnoidaan juustokiintiöitä. Juustokiintiöiden käyttöasteet olivat vuonna 2018 erinomaisella tasolla: 99,1 prosenttia erikoisjuustoissa ja 71,1 prosenttia teollisissa juustoissa. Kiintiöiden täyttämistapa kiinnostaa EU:ta silti yhä, koska tämä vaikuttaa merkittävästi siihen, mikä kiintiöiden arvo EU:n viejille on. Kiintiöiden täyttyminen oli takapainotteista, ja tuonnissa Kanadaan nähtiin huomattava piikki vuoden 2018 kahden viimeisen kuukauden aikana. Arvokkaiden juustojen kiintiöstä 50 prosenttia on myönnetty kanadalaisille juustonvalmistajille. Komissio katsoo, että tämä vääristää merkittävästi kiintiön täyttymistä ja arvoa eikä sovi yhteen CETA-sopimuksen määräysten kanssa. CETA-sopimuksen mukaan kiintiöt olisi kohdennettava ”niille henkilöille, jotka todennäköisimmin käyttävät ne”³¹. Huhtikuussa 2019 EU pyysi CETA-sopimuksen juustokiintiöiden hallintojärjestelmän väliarviointia.

EU:n kannalta toinen merkittävä huolenaihe liittyy syrjiviin käytäntöihin, jotka haittaavat EU:n viinien ja väkevien alkoholijuomien kauppaa. EU katsoo, että eräät Kanadan liittovaltion ja provinssien tasolla noudatetut käytännöt eivät ole yhteensopivia Kanadan CETA-sopimuksen mukaisten sitoumusten kanssa.

²⁹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157873.pdf

³⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:62017CV0001(02))

³¹ CETA-sopimuksen liite 2-B.

Kanadan huolenaiheet koskivat puolestaan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden tulosten vastavuoroisesta hyväksymisestä tehdyn CETA-sopimuksen pöytäkirjan täytäntöönpanoa EU:n osalta ja tariffikiintiöitä koskevaa EU:n hallinnollista järjestelyä. Kanada on myös ilmaissut huolensa siitä, että alkuperämaata koskevat kansallisen ja EU:n tason merkintävaatimukset sekä eräät EU:n terveys- ja kasvinsuojelustandardit haittaavat CETA-sopimuksen käyttökelpoisuutta Kanadan kannalta.

Espanjalainen Porcelanosa vie keramiikkaa Atlantin yli

Keramiikkayritys Porcelanosa myy korkealaatuisia keittiö- ja kylpyhuonelaattoja. CETA-sopimuksen myötä sen liiketoimintamahdollisuudet Kanadassa ovat parantuneet.

Porcelanosalle on ollut hyötyä vientiehtojen helpottamisesta, mikä on avannut huomattavasti Kanadan markkinoita, joihin kuuluvat myös Kanadan laajat liittovaltion ja provinssien tason julkisten hankintojen markkinat.

”Toivomme paljon Kanadan markkinoilta. Olemme esimerkiksi hiljattain avanneet uuden liikkeen yhdelle Toronton hienoimmista ostoskaduista. CETA-sopimuksen myötä voimme tarjota kilpailukykyisempiä hintoja. Samalla paperityö EU:sta Kanadaan suuntautuvassa viennissä on vähentynyt. Sopimuksesta on ehdottomasti hyötyä Porcelanosan toiminnalle Kanadassa.”

Silvestre Segarra Soriano,
vientipäällikkö, Porcelanosa Group

Italialaisen Stella Milano 1952:n korut kertovat tarinan

Stella Milano 1952 on perinteikäs korujen valmistaja. Neljä veljestä perusti koruja valmistavan ja myyvän yrityksen vuonna 1952 aivan Milanon tuomiokirkon Duomon lähellä.

Ennen CETA-sopimusta Kanada sovelsi koruihin jopa 8,5 prosentin suuruista tuontitullia. CETA-sopimuksen myötä tullit alenivat, minkä ansiosta Stella Milanon vienti Kanadaan on kasvanut 30 prosenttia.

”CETA-sopimus on lisännyt myyntiämme Kanadaan lähes kolmanneksen. Yhä useammat kanadalaiset tuojat ottavat meihin yhteyttä, joten todennäköisesti kasvu jatkuu.”

Dimitri Stella,
toimitusjohtaja, Stella Milano 1952

4. PITKÄLLE MENEVÄT JA LAAJA-ALAISET VAPAAKAUPPA-ALUEET

4.1 Georgia

Pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppasopimus Georgian kanssa on ollut voimassa syyskuusta 2014 lähtien, ja sen täytäntöönpano edistyy hyvin. Tavaroiden kahdenvälinen kokonaiskauppa kasvoi kolme prosenttia vuonna 2018, mutta Georgian vienti väheni 1,6 prosenttia, minkä vuoksi EU:n kauppa Georgian kanssa kasvoi vain hieman.

Georgia eteni terveys- ja kasvinsuojelustrategiansa täytäntöönpanossa vuonna 2017. Se ei kuitenkaan vieläkaan saa viedä lihaa ja maitotuotteita EU:hun, ja georgialaisilla yrityksillä on edelleen vaikeuksia noudattaa EU:n turvallisuusvaatimuksia esimerkiksi hasselpähkinöiden kaltaisissa tuotteissa. EU tukee edelleen Georgian toimia terveys- ja kasvinsuojelujärjestelmän parantamiseksi.

Julkisten hankintojen alalla Georgian on vielä perustettava riippumaton julkisia hankintoja käsittelevä tarkastuselin. Lisäksi Georgian on edelleen lähennettävä julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöään EU:n lainsäädännön kanssa.

Pk-yrityksille suunnatun vuosien 2018–2019 tukiohjelman täytäntöönpano jatkuu edelleen. Sitä täydennetään markkina- ja valvontaa koskevalla hankkeella³², jolla tuetaan Georgiaa sääntelykehityksen lähentämisessä EU:n lainsäädännön kanssa. Lisäksi EU jatkaa Georgian kilpailuviraston tukemista.

Georgia hyväksyi lisäksi vuonna 2018 kauppaa ja kestävä kehitystä koskevan toimintasuunnitelman vuosiksi 2018–2020. Suunnitelma kattaa keskeiset osa-alueet, joita kauppaa ja kestävä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpano edellyttää (muun muassa työsuojelu ja työmarkkinavuoropuhelu, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa, kestävä metsänhoito, laittomasta puunkorjuusta peräisin olevien tuotteiden kaupan torjuminen sekä ilmastotoimiin liittyvien sitoumusten tehokas täytäntöönpano).

4.2 Moldova

Pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppasopimusta on sovellettu syyskuusta 2014 alkaen. Siitä lähtien kauppa on kasvanut jatkuvasti. Vuonna 2018 kokonaiskauppa kasvoi 14 prosenttia ja EU:n kauppataase pysyi positiivisena.

Lainsäädännön lähentämistä koskeva työ jatkui vuonna 2018, ja edistystä saavutettiin niin terveys- ja kasvinsuojelutoimissa, energia-alalla, julkisissa hankinnoissa kuin teknisessä lainsäädännössä. Lisäksi Moldova valmistelee uutta tullikoodeksia. Moldovan on yhä muutettava kansallista lainsäädäntöään, jotta se täyttää valtiontukisääntöjä koskevan velvoitteensa. EU aikoo käynnistää uuden hankkeen, jolla tuetaan sen kauppasopimuksiin sisältyvien kauppaa ja kestävä kehitystä koskevien lukujen mukaisesti perustettujen kansalaisyhteiskunnan kuulemismekanismien toimintaa. Tästä on hyötyä sekä EU:n että Moldovan sisäisille neuvoo-antaville ryhmille.

4.3 Ukraina

Ukrainan ja EU:n välinen kauppa on kasvanut siitä lähtien, kun sopimusta alettiin soveltaa väliaikaisesti vuonna 2016. Kahdenvälinen kauppa kasvoi 40 miljardiin euroon vuonna 2018, mikä tarkoittaa yhdeksän prosentin lisäystä vuoteen 2017 verrattuna. Ukrainan maailmanlaajuisesta viennistä vuonna 2018 kaikkiaan 42 prosenttia suuntautui EU:hun. EU:n kauppataase säilyi neljä miljardia euroa ylijäämäisenä.

Ukraina on edistynyt useilla aloilla. EU suhtautuu myönteisesti erityisesti julkisia hankintoja koskevaan uuteen lakiluonnokseen, jonka Ukrainan hallitus aikoo esittää parlamentille vuonna 2019. Ukraina etenee myös sääntelykehityksensä ja normiensä lähentämisessä EU:n lainsäädäntöön. Lainsäädännön lähentäminen on meneillään terveys- ja kasvinsuojelutoimissa, tulliyhteistyössä ja kauppaa helpottavissa toiminnoissa. Ukrainan on kuitenkin parannettava teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen valvontaa ja otettava käyttöön kansainvälisiä vaatimuksia vastaava lainsäädäntö. Lisäksi Ukrainan on parannettava lainsäädäntönsä lähentämistä EU:n valtiontukisääntöjen kanssa.

Komissio reagoi epätyypillisten siipikarjan osien tuontiin Ukrainasta, mikä oli alkanut vuonna 2016 ja lähtenyt nopeaan kasvuun. Neuvoston hyväksynnän saatuaan komissio neuvotteli

³² Hankkeelle on myönnetty 1,5 miljoonaa euroa tammikuun 2018 ja joulukuun 2018 välisenä aikana.

Ukrainan kanssa assosiaatiosopimukseen tehtävän muutoksen, jolla rajoitetaan tätä tuontia ja palautetaan suosituimmuustulli rajat ylittävälle tuonnille. Näin saatiin poistettua rajoittamattoman tuonnin riski. Muutoksen muodollista vahvistamista koskeva työ on käynnissä.

EU seuraa jatkossakin eräitä muita Ukrainan kanssa harjoitettavan kaupan esteitä ja puuttuu niihin tarvittaessa. Eräs tällainen este on Ukrainan vuonna 2018 käyttöön ottama uusi arvonlisäverolaki, joka kieltää rapsin ja maissin viennistä maksettujen arvonlisäverojen palautukset.

Puutavaran vientikiellon käsittely ei edistynyt, minkä vuoksi EU käynnisti pyynnön kahdensivuisista riitojen ratkaisua koskevista neuvotteluista assosiaatiosopimuksen nojalla (ks. luku 10, Oikeudellinen täytäntöönpano).

EU:n ja Ukrainan välinen kaupan ja kestävä kehityksen alakomitean toinen kokous pidettiin 13. marraskuuta 2018, minkä jälkeen 14. marraskuuta 2018 vuorossa oli avoin kansalaisyhteiskunnan foorumi. Ukrainan neuvoa-antava ryhmä perustettiin näitä tapahtumia varten, ja se aloitti keskustelut ja konkreettisen työn EU:n neuvoa-antavan ryhmän kanssa.

Helmikuussa 2018 vahvistettiin kauppaa ja kestävä kehitystä koskeva [15-kohtainen toimintasuunnitelma](#). Erityisesti sen maakohtaisia prioriteetteja koskevan teeman mukaisesti kaupan ja kestävä kehityksen alakomiteassa käydyissä keskusteluissa keskityttiin EU:n ja Ukrainan kauppaa ja kestävä kehitystä koskevan täytäntöönpanotyön keskeisiin osa-alueisiin, joita ovat muun muassa kauppa ja työvoimaan liittyvät kysymykset (työsuoja, työmarkkinasuhteiden uudistaminen ja työmarkkinavuoropuhelu) sekä kauppa ja ympäristökysymykset (kestävä metsänhoito ja siihen liittyvä puun tuotanto, myynti, jalostus ja kauppa). Alakomitean kokouksen jälkeen EU ja Ukraina julkaisivat [toimintaa koskevat päätelmät](#) sekä [yhteisen lausuman](#) kansalaisyhteiskunnalle³³.

5. ENSIMMÄISEN SUKUPOLVEN VAPAAKAUPPASOPIMUKSET

5.1 Sveitsi

Sveitsi oli vuonna 2018 EU:n kolmanneksi suurin kauppakumppanimaa koko kauppaa tarkasteltaessa, ja sen osuus EU:n tavarakaupasta muiden kuin EU-maiden kanssa oli seitsemän prosenttia. Se oli myös yhä yksi tärkeimmistä etuuskohteluksista koskevien sopimusten piiriin kuuluvista EU:n kauppakumppanimaista. EU:n kauppataase Sveitsin kanssa vuonna 2018 oli voimakkaasti ylijäämäinen (noin 48 miljardia euroa).

Sveitsi on EU:n toiseksi tärkein kauppakumppanimaa palvelukaupassa. EU:n Sveitsiin toimittamien palvelujen arvo on noussut tasaisesti viiden viime vuoden aikana, ja vuonna 2017 palvelujen arvo nousi 119 miljardiin euroon, mikä tarkoittaa kahden prosentin lisäystä vuoteen 2016 verrattuna. Sveitsin EU:hun toimittamien palvelujen arvo oli 72 miljardia euroa vuonna 2017, mikä tarkoittaa 23 prosentin laskua edelliseen vuoteen verrattuna. EU kauppataase pysyi ylijäämäisenä palvelujen alalla.

Sveitsi on tärkeä kumppani myös suorien ulkomaisten investointien alalla, sillä sen osuus EU:n suorista ulkomaista investoinneista on 13 prosenttia. Sveitsin suorien ulkomaisten sijoitusten kokonaismäärä EU:ssa oli 802 miljardia euroa vuonna 2017. Määrä on kasvanut keskimäärin 15 prosenttia vuodessa neljän viime vuoden ajan. EU:n suorien ulkomaisten

³³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/cfm/doclib_section.cfm?sec=144

sijoitusten kokonaismäärä Sveitsissä oli 979 miljardia euroa vuonna 2017. Määrä on kasvanut samalla ajanjaksolla keskimäärin 10 prosenttia vuodessa.

Sveitsin parlamentti hyväksyi syyskuussa 2018 kauan odotetun yhtiöverouudistuksen, jolla muutetaan yritysten verotuksellista asemaa kantoneissa. Syrjivä käytäntö oli ongelmallinen myös valtiontuen kannalta. Uuden lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2020.

EU:n ja Sveitsin väliset neuvottelut institutionaalisesta puitesopimuksesta, joka kattaa riippumattoman riitojenratkaisumenettelyn, valtiontukisäännöt sekä lupauksen vuoden 1972 vapaakauppasopimuksen ja muiden kauppaan liittyvien sopimusten uudistamisesta, saatettiin päätökseen poliittisella tasolla marraskuussa 2018. Sveitsin liittoneuvosto ei ole kuitenkaan vielä hyväksynyt sopimusta, jota EU pitää ennakkoedellytyksenä sille, että Sveitsin osallistumisesta EU:n sisämarkkinoille voidaan jatkossakin tehdä sopimuksia. Sopimuksen katsotaan olevan keskeinen tekijä myös molempia osapuolia hyödyttävää markkinoillepääsyä edistävien päätösten tekemisessä.

5.2 Norja

Norja on EU:n kolmanneksi suurin etuuskohtelukaupan kumppanimaa. Kahdenvälinen kauppa oli vuonna 2018 edelleen vilkasta, ja se kasvoi lähes 11 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. EU:n kauppavaje Norjan kanssa oli lähes 30 miljardia euroa. Kokonaisvajeen kasvu johtui pääasiassa siitä, että mineraalituotteiden tuonti kasvoi lähes kuusi miljardia euroa.

Muiden kuin maataloustuotteiden vienti EU:sta kasvoi yli kolme miljardia euroa, mikä tarkoittaa 6,3 prosentin kasvua vuoteen 2017 verrattuna. Myös EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti pysyi vahvana, ja niissä kauppataase on lähes neljä miljardia euroa ylijäämäinen.

Uudella vuonna 2018 voimaan tulleella sopimuksella vapautetaan entisestään tiettyjen maataloustuotteiden kauppaa. Asialistalle pitäisi ottaa nyt jalostettujen maataloustuotteiden kauppajärjestelmän uudelleentarkastelu. Lisäksi EU on valmis jatkamaan neuvotteluja maantieteellisten merkintöjen suojasta.

Norja on EU:n kuudenneksi suurin palvelukaupan kumppanimaa. Palvelukaupan määrä pysyi vakaana vuonna 2017: kokonaismäärä oli 44 miljardia euroa ja EU:n kauppataaseen ylijäämä hieman suurempi kuin vuonna 2016 eli runsaat 13 miljardia euroa. EU:n kauppataase oli viime vuosien tavoin edelleen positiivinen palvelujen alalla.

5.3 Välimeren ja Lähi-idän maat

EU on useimpien eteläisen Välimeren ja Lähi-idän maiden keskeinen kauppakumppanialue. EU:lla onkin ollut jo useita vuosia käytössä etuuskohtelukauppaa koskeva sopimus alueen kahdeksan kumppanimaan (Algeria, Egypti, Israel, Jordania, Libanon, Marokko, miehitetty palestiinalaisalue ja Tunisia) kanssa. Useimpien maiden osalta näissä sopimuksissa on epäsymmetrisiä osia, esimerkiksi kilpailua ja julkista tukea koskevia määräyksiä, joilla tuetaan alueen taloudellista kehitystä ja tiiviimpää yhdentymistä EU:n sisämarkkinoiden kanssa.

EU:n ja kahdeksan kumppanimaan välisen kokonaiskaupan arvo vuonna 2018 oli 175 miljardia euroa eli neljä prosenttia EU:n kokonaiskaupasta muun maailman kanssa. Kasvua vuodesta 2017 oli kaksi prosenttia. EU:n kauppataase kahdeksan eteläisen Välimeren

ja Lähi-idän etuuskohtelukaupan piiriin kuuluvan kumppanimaan kanssa on kokonaisuudessaan tarkasteltuna ylijäämäinen, vaikka ylijäämä väheni kymmenen prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. Tämä oli hieman vähemmän kuin edeltävänä tarkasteluaikajaksona, jolloin ylijäämä laski 13 prosenttia. Suuntausta selittää kyseisistä maista EU:hun suuntautuvan viennin kasvu ja osittain sellaisten kauppaa rajoittavien toimenpiteiden vaikutus, joita osa maista on asettanut viime vuosina kauppataaseensa parantamiseksi. EU on tärkein viejä alueelle, minkä vuoksi nämä toimenpiteet vaikuttavat usein sen vientiin.

EU:n maatalouselintarvikkeiden kaupassa alueen kanssa ylijäämä oli lähes viisi miljardia euroa vuonna 2018. Samaan aikaan maatalouselintarvikkeiden vienti eräistä kumppanimaista kasvoi, esimerkkeinä Tunisia (kasvua 44 prosenttia pääasiassa oliiviöljyn vuoksi), miehitetty palestiinalaisalue (kasvua 25 prosenttia) ja Marokko (kasvua viisi prosenttia). Marokon ja Tunisian kauppataase EU:n kanssa on ylijäämäinen maatalouselintarvikkeiden alalla.

EU esitti kauppakumppanimaille huolensa siitä, että kauppaa rajoittavien toimenpiteiden määrä on lisääntynyt. Tällaisia toimenpiteitä ovat ottaneet käyttöön erityisesti Algeria ja Egypti sekä viimeisimpänä Tunisia³⁴. EU aikoo pitää näitä kysymyksiä esillä kaikissa mahdollisissa tilanteissa eteläisen Välimeren ja Lähi-idän alueen kumppanimaidensa kanssa, koska kauppasuhteiden on jatkossakin perustuttava sääntöihin ja EU odottaa, että sen kumppanit noudattavat sitoumuksiaan.

EU on valmis jatkamaan kauppakumppaniensa uudistusten tukemista, jotta eteläisen Välimeren ja Lähi-idän alueen kilpailukykyä ja vientikapasiteettia voidaan edelleen lisätä. Neuvottelut kauppasopimusten laajentamisesta ja uudistamisesta ovat parhaillaan käynnissä Tunisian kanssa, ja ne saatetaan pian käynnistää uudelleen Marokon kanssa. Nykyisten sopimusten uudistamisen ja syventämisen pitäisi edistää taloudellista yhdentymistä EU:n tärkeitä kumppaneita sisältävän EU:n eteläisen naapuruston kanssa. Paneurooppa-Välimeri-alkuperäisääntöjä koskevan yleissopimuksen parhaillaan käynnissä olevan uudelleentarkastelun yhteydessä sääntöjen joustavuutta lisätään, mikä helpottaa alueen taloudellista yhdentymistä ja kaupankäyntiä.

5.4 Meksiko

Meksiko on Brazilian jälkeen EU:n toiseksi suurin kauppakumppanimaa Latinalaisessa Amerikassa. Kattava kauppasopimus tuli voimaan tavaroiden osalta vuonna 2000 ja palvelujen osalta vuonna 2001. Sopimuksia on sovellettu lähes 20 vuotta, minkä aikana EU:n ja Meksikon kahdenvälinen tavarakauppa on yli kolminkertaistunut. EU:n ja Meksikon välinen kauppa kasvoi vuonna 2018 lähes kuusi prosenttia ja EU:n kauppataaseen ylijäämä oli 13 miljardia euroa, mikä oli hieman vähemmän kuin vuonna 2017. EU:n vienti Meksikoon kasvoi neljä prosenttia. Tuonti Meksikosta kasvoi lähes yhdeksän prosenttia pääasiassa muiden kuin maataloustuotteiden ansiosta.

Palvelukauppa kasvoi seitsemän prosenttia vuonna 2017, ja EU:n kauppataase oli lähes viisi miljardia euroa ylijäämäinen.

Viime vuosina EU ja Meksiko ovat keskittyneet neuvottelemaan sopimuksen uudistamisesta, joten sekakomitea ei kokoontunut vuonna 2018. Jonkin verran edistystä on silti saavutettu uusien markkinamahdollisuuksien avaamisessa erityisesti maataloussektorilla, sillä sianlihan

³⁴ Komissiolle ilmoitettiin heinäkuussa 2019, että Tunisian marraskuussa 2018 asettamat tuontia rajoittavat toimenpiteet on poistettu. Komissio jatkaa tilanteen seuraamista varmistaakseen, että näistä esteistä päästään lopullisesti eroon.

ja sianlihatuotteiden viejiksi on hyväksytty lisää EU:n jäsenvaltioita. Sekakomitean kokous on tarkoitus pitää vuonna 2019.

Kun uudistettu sopimus on ratifioitu, sen odotetaan parantavan kauppasuhteita Meksikon kanssa ja tarjoavan uusia markkinoillepääsyä koskevia mahdollisuuksia.

Suklaamaistiaisia Belgiasta Meksikoon

Kuuluisa suklaanvalmistaja Galler on nimetty perustajansa Jean Gallerin mukaan.

Hiljattain Meksikon markkinoille tuotteensa tuoneen Gallerin kumppanina on Belimport, keskikokoinen yritys, joka toimii Guanajuaton osavaltiossa sijaitsevassa San Miguel de Allenden kaupungissa. Keskeisen sijainnin ansiosta Gallerin suklaata voidaan nyt toimittaa helposti kauppoihin ja hotelleihin eri puolille Meksikoa, erityisesti suurkaupunki Querétaroon ja pääkaupunki Mexico Cityyn.

”Kustannuksemme ovat tällä hetkellä suuremmat kuin meksikolaisten suklaanvalmistajien, koska belgialaisten tuotteiden tuontiin sovelletaan korkeita tulleja. Uuden EU:n ja Meksikon välisen kauppasopimuksen myötä Meksikosta poistuvat EU:sta peräisin olevaan suklaaseen kohdistuvat tullit, jolloin meillä on paremmat mahdollisuudet menestyä kilpailussa.”

Thibaud Mariage,
Galleria Meksikossa edustavan Belimportin johtaja

5.5 Chile

EU:n ja Chilen assosiaatiosopimuksen kauppapilaria on sovellettu 15 vuotta. Tänä aikana molemmat osapuolet ovat tehneet lujasti yhteistyötä sopimuksen panemiseksi täytäntöön.

Chilen ja EU:n välinen kauppa kasvoi vuonna 2018 yli kahdeksan prosenttia ja EU:n vienti kasvoi peräti 13 prosenttia. Se koostui pääasiassa koneista ja laitteista (kasvua 14 prosenttia) sekä kuljetusvälineistä, erityisesti lentokoneista ja lentokoneen osista³⁵ (kasvua 27 prosenttia). Samalla ajanjaksolla tuonti Chilestä EU:hun kasvoi kolme prosenttia. EU:n kauppataase oli yli 1,5 miljardia euroa ylijäämäinen.

Maatalouselintarvikkeissa Chilen kauppataaseen ylijäämä oli vuonna 2018 yli 1,7 miljardia euroa, jossa kasvua oli neljä prosenttia vuoteen 2017 verrattuna. Tärkeimpiä Chilestä EU:hun vietyjä tuotteita olivat edelleen hedelmät (pääasiassa tuotteet, joiden satokausi poikkeaa kotimaisesta), joiden osuus maatalouselintarvikkeiden viennistä oli 40 prosenttia, sekä viinit, joiden osuus oli 24 prosenttia.

Pitkään kestänyt miekkakalakysymys ratkaistiin vuonna 2018. Chile liittyi heinäkuussa 2017 Amerikan trooppisten tonnikalojen suojelukomissioon yhteistyötä tekevänä muuna kuin sopimuspuolena. Liittymisen jälkeen EU:n miekkakalaa pyytävien alusten pääsyä Chilen satamiin ei ole enää rajoitettu.

Vaikka joillakin EU:n jäsenvaltioilla on edelleen vaikeuksia hedelmien ja vihannesten viemisessä Chileen ja ne kärsivät viivästyksistä eläinperäisten tuotteiden hyväksymisessä, Chile on avannut maitotuote- ja lihamarkkinansa uusille jäsenvaltioille etenkin naudan- ja sianlihan osalta. Lisäksi Chile yhdenmukaisti siitosmunille ja munatuotteille myönnettävät todistukset sekä yksinkertaisti markkinoillepääsyä koskevia hyväksymismenettelyjä ottamalla

³⁵ Mainittakoon, että myös ilman lentokoneiden tai lentokoneen osien kaupan kasvua EU:n vienti olisi kasvanut kuusi prosenttia, mikä osoittaa EU:n viennin monipuolistuneen viiden viime vuoden aikana.

huomioon, että EU:n jäsenvaltioissa on käytössä tiukka ja yhdenmukainen EU:n elintarviketurvallisuus- ja eläinlääkintäjärjestelmää.

EU:n ja Chilen sopimus luomutuotteiden kaupasta tuli voimaan 1. tammikuuta 2018. Vaikka luomutuotteiden vastaavuuden tunnustaminen ei liity assosiaatiosopimukseen, sillä avataan uusia luomutuotteiden kauppaa koskevia mahdollisuuksia osapuolten välille.

EU ja Chile ovat marraskuusta 2017 alkaen neuvotelleet kunnianhimoisesta, laaja-alaisesta ja edistyksellisestä uudistetusta sopimuksesta.

5.6 Tulliliitto Turkin kanssa

Turkki on EU:n toiseksi suurin etuuskohtelukaupan kumppanimaa. Turkin talouskasvu on ollut vahvaa vuodesta 2013 alkaen, mutta vuonna 2018 se hidastui merkittävästi. Turkin liiran arvon jyrkkä aleneminen ja siitä seurannut korkea inflaatio haittasivat merkittävästi EU:n vientiä, joka laski lähes yhdeksän prosenttia. Toisaalta Turkin tuonti EU:hun kasvoi samana aikana niin ikään yhdeksän prosenttia, joten kauppa oli lähes tasapainossa ja EU:n ylijäämä pieneni 15 miljardista eurosta vuonna 2017 vain miljardiin euroon vuonna 2018. Eniten kärsin muiden kuin maataloustuotteiden kaupan arvo.

EU:n ja Turkin välisen kauppasopimussuhteet ulottuvat vuoteen 1963, jolloin sovittiin tulliliiton asteittaisesta perustamisesta. Tulliliitto tuli kokonaisuudessaan voimaan vuonna 1996. Sen tavoitteena on varmistaa kaikkien teollisuustuotteiden ja tiettyjen jalostettujen maataloustuotteiden vapaa liikkuminen EU:n ja Turkin välillä. Tulliliiton toimintaa on kuitenkin useita vuosia haitannut kaupan esteiden jatkuva lisääntyminen Turkissa. Turkki on esimerkiksi poikennut muista kuin EU-maista peräisin olevan tuonnin yhteisistä tullitariffeista asettamalla lisätulleja, joiden kohteena olevien tuotteiden määrä kasvaa jatkuvasti. Lisäksi Turkki edellyttää, että EU:n tavaroiden alkuperä todistetaan. Komissio vaatii edelleen, että assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirjaa sovelletaan syrjimättömällä tavalla kaikkiin jäsenvaltioihin, myös Kyproksen tasavaltaan.

Komissio hyväksyi joulukuussa 2016 ehdotuksen tulliliiton uudistamisesta. Asian valmistelutyö on kuitenkin keskeytynyt, sillä neuvosto on todennut, että EU:n ja Turkin välisen tulliliiton uudistamiseksi ei ole suunnitteilla lisätoimia. Uudistamista pyritään kuitenkin jatkamaan olosuhteiden niin salliessa, sillä se on edelleen EU:n kauppapolitiikan tärkeä painopiste.

EU pyysi 2. huhtikuuta 2019 [WTO-neuvotteluja](#) Turkin kanssa vastauksena Turkin käyttöönottimiin toimenpiteisiin, joiden seurauksena useiden Turkkiin vietyjen lääkkeiden tuotantoon sovelletaan progressiivisesti pakollisia kotimaisuusvaatimuksia. Nämä toimenpiteet vaikuttavat olevan ristiriidassa myös Turkin tulliliitosta johtuvien sitoumusten kanssa. Asian käsittely on kesken.

5.7 Vakautus- ja assosiaatiosopimukset Länsi-Balkanin maiden kanssa

EU oli vuonna 2018 yhä Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Kosovon³⁶, Montenegron, Pohjois-Makedonian ja Serbian tärkein kauppakumppanialue. EU:n ja viiden Länsi-Balkanin maan välisen kaupan kokonaismäärä kasvoi kymmenen prosenttia. EU:n kauppataaseen ylijäämä pysyi hieman yli yhdeksässä miljardissa eurossa.

³⁶ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

EU vastasi myös merkittävästä osasta alueelle suuntautuneista suorista ulkomaisista investoinneista vuonna 2017. EU:n tekemien investointien kokonaismäärä pysyi noin 25 miljardissa eurossa.

Epäviralliseen talouteen ja korruptioon liittyvät ongelmat heikentävät kuitenkin edelleen liiketoimintaympäristöä. Tehokkaiden valtiontukisääntöjen puute on edelleen ongelma, ja yleisellä tasolla koko kilpailulainsäädäntöä on parannettava. EU:n kanta, jota se korostaa Länsi-Balkanin kumppanien kanssa käymässään poliittisessa vuoropuhelussa, on, että edistyminen liiketoimintaympäristöä, sääntelyn lähentämistä ja korruption torjuntaa koskevista asioista on tiiviisti yhteydessä edistymiseen oikeusvaltioperiaatteen alalla. Lisäksi julkisten hankintamenettelyjen avoimuutta ja vastuuvollisuutta on yhä parannettava. Komissio suhtautuu kuitenkin myönteisesti Pohjois-Makedonian vuoden 2019 alussa säätämään uuteen julkisia hankintoja koskevaan lakiin, jonka on määrä lisätä avoimuutta ja kilpailua, sekä Serbian ja Montenegron toimiin julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi EU:n vaatimusten mukaisesti.

Alueellisessa yhdentymisessä olisi vielä edistyttävä, mutta hyvänä esimerkkinä toimii alueellisen verkkovierailusopimuksen allekirjoittaminen huhtikuussa 2019. Sopimuksen tavoitteena on saada aikaan verkkovierailumaksuton alue vuoteen 2021 mennessä, minkä on määrä auttaa vähentämään televiestinnän kustannuksia alueella.

6. TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSET AFRIKAN, KARIBIAN JA TYNNENMEREN VALTIOIDEN KANSSA

6.1 Talouskumppanuussopimus eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) kanssa

Vuosi 2018 oli ensimmäinen, jona kaikki osapuolet sovelsivat täysimääräisesti EU:n ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisön välistä talouskumppanuussopimusta³⁷, kun myös Mosambik alkoi soveltaa sitä väliaikaisesti 4. helmikuuta 2018 alkaen. Kaikki SADC:n talouskumppanuussopimusmaat ovat nyt alkaneet panna täytäntöön sovittuja alennuksia.

EU:n ja SADC:n talouskumppanuussopimusmaiden välinen kokonaistavarakauppa kasvoi 2,7 prosenttia vuonna 2018. Kasvua edisti 5,5 prosentin lisäys EU:n tuonnissa SADC:n talouskumppanuussopimusmaista, vaikka vienti EU:sta väheni hieman. Kauppatase oli SADC:n talouskumppanuussopimusmaiden kannalta ylijäämäinen. Niiden vienti kasvoi pääasiassa siksi, että moottoriajoneuvojen vienti Etelä-Afrikasta sekä timanttien ja jalometallien vienti Etelä-Afrikasta ja Lesothosta kasvoi. Myös viinin ja sokerin vienti Etelä-Afrikasta, cashewpähkinöiden vienti Mosambikista, viinirypäleiden vienti Namibiasta sekä rommin vienti Swazimaasta kasvoivat.

Helmikuussa 2019 pidettiin yhteisneuvoston ensimmäinen kokous, jossa yhteisneuvosto hyväksyi sopimuksen institutionaalisen rakenteen, myös riitojen ratkaisua ja välimiesten luetteloa koskevat institutionaaliset määräykset. Tämä helpottaa täytäntöönpanoa koskevien haasteiden ratkaisemista tulevaisuudessa. Yhteisneuvosto vahvisti myös perustan yhteistä seurantamekanismia ja valtiosta riippumattomien toimijoiden täysimääräistä sopimuksen täytäntöönpanoon osallistumista varten.

³⁷ Kyseinen sopimus on tehty EU:n ja seuraavien kuuden eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) jäsenen välillä (jäseniä SADC:ssa on kaikkiaan 15): Botswana, Swazimaa, Lesotho, Namibia ja Etelä-Afrikka (jotka muodostavat yhdessä Eteläisen Afrikan tulliliiton, SACU:n) sekä Mosambik.

Etelä-Afrikka poisti vuonna 2018 siipikarjanlihan tuontikiellon kahdelta kahdeksasta EU:n jäsenvaltiosta. Se ei kuitenkaan ilmoittanut, miten se aikoo edetä niiden kuuden valtion osalta, joihin kieltoa edelleen sovelletaan. EU katsoo, että jäljellä olevat vientikiellot olisi poistettava viipymättä. Lisäksi Eteläisen Afrikan tulliliitto (SACU) sovelsi edelleen suojatoimenpiteitä siipikarjatuotteiden tuontiin EU:sta sekä tiettyjen tekstiilituotteiden tuontia koskevia tariffeja. EU aikoo pitää näitä kysymyksiä esillä vastapuoltensa kanssa, sillä se katsoo, että toimenpiteet eivät ole sopimuksen mukaisia. EU pyysi 14. kesäkuuta 2019 neuvotteluja SACU:n kanssa suojatoimenpiteestä, joka asetettiin jäädytetyille siipikarjatuotteille (aiheesta tarkemmin luvussa 10.3).

Taloussopimusmaat eivät ole vielä käyttäneet mahdollisuutta soveltaa alkuperäkumulaatiota SADC:n taloussopimusmaiden välillä. Alkuperäkumulaatio on yksi sopimuksen keskeisistä hyödyistä. Sen ansiosta SADC:n taloussopimusmaat voisivat täyttää alkuperävaatimukset yhdessä, mikä tehostaisi alueellisten arvoketjujen syntymistä. EU kannustaa kumppaneitaan etenemään tässä asiassa.

Naiset viininvalmistajina Etelä-Afrikassa

Etelä-Afrikassa on valmistettu viiniä jo yli kolme vuosisataa. Ennen apartheidin päättymistä ammattitaitoisia mustaihoisia viininvalmistajia ei ollut. Nuoret naiset ovat nyt ylittämässä tämän esteen, ja taloussopimuksen ansiosta he voivat viedä tuotteitaan EU:hun, sillä sopimukseen sisältyy huomattava viiniä koskeva tariffikiintiö Etelä-Afrikalle.

Thokozani Wines on mustien voimaannuttamista edistävä yritys, jonka Diemersfontein Wines perusti 15 vuotta sitten tarkoituksenaan muuttaa maataloustyöntekijät osakkaiksi. Tarkoituksena oli myös edistää mustien yleisen taloudellisen vaikutusvallan lisäämistä. Sen 115:stä työntekijästä 85 on nyt Thokozanin osakkaita, ja he saavat mentorointia sekä koulutusta yrittäjätaidoissa ja elämänhallinnassa. Monet heistä ovat naisia. Thokozanin viinejä viedään Alankomaihin, Saksaan, Ruotsiin, Tanskaan ja Tšekkiin.

”Thokozanin viinien vienti EU:hun on kasvanut SADC:n taloussopimuksen voimaantulon jälkeen, mutta täyden hyödyn saaminen sopimuksesta edellyttää, että meidän on laajennettava toimintaamme. EU:n tuki perinteisesti heikossa asemassa oleville tuottajille on erittäin tärkeää ja tervetullutta.”

Denise Stubbs, Thokozani Wines -yrityksen johtaja

6.2 Väliaikainen taloussopimus itäisen ja eteläisen Afrikan kanssa

Vuonna 2018 käynnistyi EU:n sekä Madagaskarin, Mauritiuksen, Seychellien ja Zimbabwen kesken tehdyn väliaikaisen taloussopimuksen väliaikaisen soveltamisen seitsemäs vuosi. Komorit on soveltanut sopimusta 7. helmikuuta 2019 alkaen. Neljä alkuperäistä itäisen ja eteläisen Afrikan kumppania panee vapauttamissitoumuksensa täysimääräisesti täytäntöön vuoteen 2022 mennessä omien sopimuksessa vahvistettujen aikataulujensa mukaisesti.

EU:n ja neljän itäisen ja eteläisen Afrikan maan välistä kauppaa käytiin vuonna 2018 eniten Madagaskarin (1,9 miljardia euroa) ja Mauritiuksen (1,8 miljardia euroa) kanssa. Järjestyksessä seuraavina olivat Zimbabwe (689 miljoonaa euroa) ja Seychellit (596 miljoonaa euroa). EU:n tuonti näistä neljästä kumppanimaasta laski 3,5 prosenttia vuonna 2018. Lasku johtui pääasiassa siitä, että Mauritiuksesta ja Zimbabwesta tuodun sokerin määrä väheni jyrkästi.

Madagaskarin ja Mauritiuksen vienti on monipuolistunut, mutta Seychellien ja Zimbabwen edistyminen on ollut vähäistä.

Itäisen ja eteläisen Afrikan kumppanit ovat ilmaisseet olevansa kiinnostuneita sopimuksen syventämisestä tavarakaupan ulkopuolelle. Tämän seurauksena selvitystoimet käynnistettiin vuonna 2018 ja saatettiin päätökseen toukokuussa 2019. Sopimuksen syventämistä koskevat neuvottelut on tarkoitus käynnistää vuoden 2019 loppuun mennessä. Ne kattavat palvelut, investoinnit ja muut kauppaan liittyvät aiheet.

6.3 Väliaikainen talouskumppanuussopimus Norsunluurannikon kanssa

Väliaikaista talouskumppanuussopimusta Norsunluurannikon kanssa on sovellettu väliaikaisesti syyskuusta 2016 alkaen. Se on itsenäinen kauppasopimus, joka korvataan alueellisella EU:n ja Länsi-Afrikan talouskumppanuussopimuksella, kun jälkimmäinen sopimus tulee voimaan. Gambia ja Mauritania ovat allekirjoittaneet EU:n ja Länsi-Afrikan talouskumppanuussopimuksen, joten sen on allekirjoittanut 15 yhteensä 16:sta Länsi-Afrikan kumppanimaasta³⁸.

Norsunluurannikon kauppataase oli vuonna 2018 positiivinen, ja EU on yhä sen tärkein kauppakumppanialue. EU:n tuonti Norsunluurannikolta kuitenkin laski vuonna 2018 viisi prosenttia, koska raa'an ja jalostetun kaakaon arvo sekä kumin tuonti laskivat. Kaakaon ja jalostettujen kaakaotuotteiden osuus EU:n kaikesta Norsunluurannikolta peräisin olevasta tuonnista oli 64 prosenttia vuonna 2018. EU:n vienti Norsunluurannikolle pysyi entisellä tasollaan ja koostui pääasiassa koneista ja mekaanisista laitteista, sähkölaitteista ja moottoriajoneuvoista.

Norsunluurannikko toteutti EU:n tuella tutkimuksen, jolla mitattiin väliaikaisten talouskumppanuussopimusten (Norsunluurannikko ja Ghana) vaikutusta alueelliseen yhdentymiseen. Arviointi osoitti, että mahdolliset häiriöt (joiden syynä on esimerkiksi se, että alueella liikkuu jalostettuja tuotteita, jotka sisältävät EU:n sopimuksella vapautettuja raaka-aineita) vaikuttavat vain hyvin harvoihin valtioihin tai kaupankäynnin kohteena oleviin tuotteisiin. Tutkimuksessa esitetään myös käytännön ratkaisuja, joilla voidaan lieventää vääristymisen riskiä.

Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen nojalla Norsunluurannikko alkoi vapauttaa markkinoitaan EU:n tuonnille 1. tammikuuta 2019, ja tullinalennusten on tarkoitus jatkua vuoteen 2029 saakka.

6.4 Väliaikainen talouskumppanuussopimus Ghanan kanssa

Väliaikaista talouskumppanuussopimusta Ghanan kanssa on sovellettu väliaikaisesti joulukuusta 2016 lähtien. Sen soveltaminen on yhä alkuvaiheessaan. Ghana on ilmoittanut, että se alkaa vapauttaa markkinoitaan EU:n tuonnille vuodesta 2020 alkaen. Norsunluurannikon kanssa tehdyn väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen tavoin Ghanan kanssa tehty väliaikainen talouskumppanuussopimus korvataan alueellisella EU:n ja Länsi-Afrikan talouskumppanuussopimuksella, kun jälkimmäinen sopimus tulee voimaan.

EU:n tuonti Ghanasta kasvoi lähes 50 prosenttia vuonna 2018 ja sen arvo oli 3,1 miljardia euroa. Tämä johtui pääasiassa siitä, että mineraaliöljyn vienti Ghanasta EU:hun lisääntyi. Myös kaakaon, alumiinin, kasvirasvojen ja -öljyjen, tonnikalasäilykkeiden sekä kookoksen ja

³⁸ Nigeria on ainoa Länsi-Afrikan maa, joka ei ole vielä allekirjoittanut sopimusta.

banaanien vienti Ghanasta kasvoi vuonna 2018. EU:n vienti Ghanaan (pääasiassa koneet, mineraaliöljyt ja liha) väheni hieman vuonna 2018. Sekä maataloustuotteiden että muiden kuin maataloustuotteiden kauppataase on Ghanalle positiivinen.

Kun Ghana siirtyy panemaan täytäntöön markkinoillepääsyä koskevia sitoumuksiaan, huomiota kiinnitetään siihen, miten väliaikainen talouskumppanuussopimus saattaa vaikuttaa Ghanan talouteen kauppaa- ja investointivirtojen, julkisyhteisöjen tulojen ja kestävä kehityksen osalta.

6.5 Väliaikainen talouskumppanuussopimus Keski-Afrikan kanssa (Kamerun)

Tähän sopimukseen voivat liittyä kaikki Keski-Afrikan maat. Kamerun on soveltanut sitä väliaikaisesti elokuusta 2014 alkaen. Kamerun vapauttaa 80 prosenttia EU:sta peräisin olevasta tuonnistaan 15 vuoden aikana vuoteen 2029 mennessä. Ensimmäiset tullinalennukset toteutettiin jo vuosina 2016 ja 2017. Tuotteet, joiden kauppa on vapautettu, ovat pääasiassa teollisuuden koneita ja laitteita, rakennusmateriaaleja ja teollisuuden välituotteita, joita ei tuoteta paikallisesti ja joita käytetään Kamerunin teollisuudessa.

EU:n tuonti Kamerunista laski vuonna 2018 seitsemän prosenttia eli takaisin vuoden 2016 tasolle huippuvuoden 2017 jälkeen. Tämä johtui siitä, että mineraaliöljyn, kaakaopapujen, banaanien ja kumin vienti Kamerunista EU:hun supistui. Alumiinin ja puun vienti EU:hun kasvoi vuonna 2018. Kauppataase on edelleen positiivinen Kamerunille. Tärkein vientituote on mineraaliöljy.

Edullisemmat raaka-aineet ja tuotantovälineet vahvistavat paikallista tuotantoa ja työllisyyttä

La Société Anonyme des Brasseries du Cameroun (SABC) on kamerunilainen panimo ja virvoitusjuomien tuottaja. Se on maan suurin yksityisen sektorin työnantaja. Konserni ja sen tytäryhtiöt työllistävät noin 10 000 henkilöä. SABC:n osuus Kamerunin olut- ja virvoitusjuomamarkkinoista on 75 prosenttia.

SABC on ollut toistaiseksi suurin talouskumppanuussopimuksen etuuskohtelun hyödyntäjä. Se tuo EU:sta useita eri tuotteita, kuten juomien pullotukseen käytettäviä suurlaitteita sekä juomien valmistuksessa käytettäviä raaka-aineita, kuten hiivaa, humalaa, aromeja ja väriaineita.

Vaikka SABC hyötyy talouskumppanuussopimuksen etuuskohtelusta, se pyrkii samalla hankkimaan yhä suuremman osan tarvikkeista paikallisesti. Yrityksellä on paikallinen tytäryhtiö, joka valmistaa pulloja, ja se ostaa Maïscamin (eräs Kamerunin maatalousteollisuuden alan suuryrityksistä) kaiken maissintuotannon joka vuosi eli kaikkiaan 10 000 tonnia.

6.6 Talouskumppanuussopimus Karibian AKT-valtioiden foorumin (Cariforum) kanssa

EU:n ja 14 Karibian valtion välistä Cariforum-talouskumppanuussopimusta sovellettiin vuonna 2018 väliaikaisesti jo kymmenettä vuotta. Komissio käynnisti helmikuussa 2019 sopimuksen jälkiarvioinnin, jonka on määrä valmistua vuonna 2020. Tuloksia hyödynnetään

EU:n ja Cariforumin sopimuksen yhteisessä tarkastelussa, ja niistä raportoidaan Cariforum–EU-yhteisneuvoston seuraavassa kokouksessa.

EU:n ja Cariforumin välinen kokonaiskauppa kasvoi vuonna 2018 seitsemän prosenttia ja sen arvo oli yhdeksän miljardia euroa. EU:n tuonti Cariforum-valtioista kasvoi 11 prosenttia 3,9 miljardiin euroon mineraaliöljyn ja kemikaalien tuonnin kasvun ansiosta. Myös kalojen ja äyriäisten, tupakan sekä juomien ja väkevien alkoholijuomien tuonti EU:hun Cariforum-valtioista kasvoi vuonna 2018. Sokerin ja banaanien tuonti puolestaan väheni. EU:n vienti Cariforum-valtioihin kasvoi 4,6 prosenttia 5,1 miljardiin euroon.

EU tukee yhdenneistöistä Euroopan kehitysrahastosta 102 miljoonalla eurolla alueellista taloudellista yhteistyötä ja yhdentymistä, muun muassa yksityissektorin kehittämistä, kauppaan liittyvien valmiuksien kehittämistä ja talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanoa Karibialla. Tuki sisältää esimerkiksi pienet avustukset karibialaisille pk-yrityksille, jotta ne voivat käynnistää viennin EU:hun.

Koska Cariforum-kumppanit ovat erityisen kiinnostuneita palvelukaupasta EU:n kanssa, osapuolet perustivat vuonna 2018 palvelukaupan erityiskomitean.

Lisäksi edistystä saavutettiin käynnissä olevissa neuvotteluissa, joissa käsitellään Cariforum-talouskumppanuussopimukseen perustuvaa maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevaa sopimusta.

6.7 Talouskumppanuussopimus Tyynenmeren valtioiden kanssa

Vuosi 2018 oli EU:n ja Papua-Uuden-Guinean välisen sopimuksen kahdeksas soveltamisvuosi. Fidži alkoi soveltaa sopimusta väliaikaisesti heinäkuussa 2014 ja Samoa 31. joulukuuta 2018.

EU:n sekä Fidžin ja Papua-Uuden-Guinean välinen kokonaiskauppa laski vuonna 2018 yhdeksän prosenttia. Näiden kahden Tyynenmeren valtion kauppataase EU:n kanssa oli silti 700 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Sokerin tuonti EU:hun Fidžiltä, kuten useista muistakin AKT-valtioista, laski edelleen. Palmuöljyn vienti Papua-Uudesta-Guineasta EU:hun laski 16 prosenttia. Palmuöljy on sen selvästi tärkein EU:hun vietävä maatalouselintarvike.

Tähän mennessä Tyynenmeren valtioiden viennissä EU:hun on havaittu vain vähän monipuolistumista.

Sopimukseen voivat liittyä myös muut Tyynenmeren saarivaltiot. Samoa liittyi sopimukseen vuonna 2018, ja Salomoninsaaria ja Tongaa koskevat liittymismenettelyt ovat parhaillaan käynnissä.

7. KAUPPA JA KESTÄVÄ KEHITYS: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKAISIIN TOIMIIN

Vuoden 2018 kertomuksen julkaisun jälkeen komissio on vahvistanut edelleen merkittävästi pyrkimyksiään ja toimiaan EU:n kauppasopimukseen sisältyvien kauppaa ja kestävää kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanemiseksi. Toimet ovat jatkoa [helmikuussa 2018 vahvistetulle 15-kohtaiselle toimintasuunnitelmalle](#). Suunnitelman yleistavoitteena on varmistaa kauppaa ja kestävää kehitystä koskevien lukujen aiempaa tehokkaampi ja määrätietoisempi täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta. Suunnitelman toteuttamisen myötä tuloksia on alkanut näkyä. Suunnitelmassa on neljä laajaa toiminnan alaa, joiden pääaloitteet olivat seuraavat:

1. Yhteistyö (jäsenvaltioiden, Euroopan parlamentin ja kansainvälisten järjestöjen kanssa)

Komissio on tiivistänyt yhteistyötään jäsenvaltioiden kanssa. Kauppaa ja kestäväää kehitystä tarkasteleva asiantuntijaryhmä kokoontui neljä kertaa vuonna 2018. Sen toimintaa täydensi EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen työ kumppanimaissa. Tämä lisäsi synergiaa jäsenvaltioiden tietyissä täytäntöönpanotoimissa, joista esimerkkinä on Ruotsin kanssa toteutettu kumppanuus, jolla tuettiin kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien sitoumusten täytäntöönpanoprosessia Ecuadorissa.

Komissio jatkoi toimiaan Euroopan parlamentin kanssa muun muassa seurantaryhmien, kansainvälisen kaupan valiokunnan esityslistan kohtien, teknisten katsausten ja henkilökohtaisen yhteydenpidon välityksellä. Tämä yhteydenpito tarjosi muun muassa tietoa Euroopan parlamentin jäsenten Japaniin syyskuussa 2018 tekemää vierailua varten.

Komissio vahvisti yhteistyötään kansainvälisten järjestöjen kanssa. Komissio ja Kansainvälinen työjärjestö (ILO) etenivät kohti strategisempaa ja joustavampaa yhteistyötä erityisesti allekirjoittamalla vuoden 2018 lopussa kauppaa ja ihmisarvoista työtä koskevan kehushankkeen ”Trade for Decent Work”. Hankkeella tuetaan toimia, joilla parannetaan ILO:n keskeisten yleissopimusten soveltamista EU:n kauppakumppanimaissa. Lisäksi komissio jatkoi käynnissä olevaa yhteistyötään ILO:n kanssa joissakin kumppanimaissa. Ympäristöasioissa komissio on tehnyt yhteistyötä kauppakumppanimaiden kanssa monenvälisen ympäristösopimusten puitteissa ja tukenut sopimusten täytäntöönpanoa esimerkiksi YK:n ympäristöohjelman kanssa solmitun yhteistyösopimuksen avulla.

2. Kansalaisyhteiskunnan, myös työmarkkinaosapuolten, osallistuminen täytäntöönpanoon

Komissio ja kukin kauppasopimukseen sisältyvien kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevien lukujen mukaisesti perustetuista EU:n sisäisistä neuvoo-antavista ryhmistä kokoontui säännöllisesti läpi vuoden. Tavoitteena oli tiedottaa kansalaisyhteiskunnan edustajille kauppaa ja kestäväää kehitystä koskevan täytäntöönpanon etenemisestä ja haasteista sekä saada tietoa heidän näkemyksistään ja mielipiteistään.

Komissio myönsi kolme miljoonaa euroa uuteen kumppanuusvälineestä rahoitettuun hankkeeseen ”Support to civil society participation in the implementation of EU trade agreements”, jolla tuetaan kansalaisyhteiskunnan osallistumista EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanoon. Marraskuusta 2018 lähtien hankkeesta on annettu logistista ja teknistä tukea sisäisille neuvoo-antaville ryhmille EU:ssa ja eräissä kauppakumppanimaissa³⁹. Hankkeella edistetään myös yhteistä keskustelua järjestämällä vuosittain kauppaan ja kestäväään kehitykseen liittyviä asioita käsitteleviä seminaareja.

Komissio on myös pyrkinyt tavoittamaan kansalaisyhteiskunnan talouskumppanuussopimusten piiriin kuuluvissa maissa lisätäksään tietoa sopimuksista sekä edistääksään osallistumista ja keskustelua. Marraskuussa 2018 EU:n ja SADC:n talouskumppanuussopimusmaiden valtiosta riippumattomat toimijat pitivät toisen kansalaisyhteiskuntien vuoropuhelukokouksen Namibiassa. Norsunluurannikolla kansallisesti perustettu kansalaisyhteiskunnan neuvoo-antava elin tapasi huhtikuussa 2019 molemmat sopimuspuolet. Lisäksi se kävi keskusteluja komission sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa. Tarkoituksena on kartoittaa mahdollisuutta luoda kansalaisyhteiskunnan foorumi, johon sekä Norsunluurannikon että EU:n kansalaisyhteiskunnat osallistuvat.

³⁹ Tällä hetkellä Keski-Amerikka, Kolumbia–Ecuador–Peru, Cariforum, Georgia, Moldova, eteläisen Afrikan kehitysyhteisö ja Ukraina.

Toisena keskeisenä tavoitteena on lisätä yritysten osallistumista kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien lukujen täytäntöönpanoon. Komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto käynnistivät ILO:n, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) sekä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston kanssa [kumppanuusvälineen](#)⁴⁰ kautta yhdeksän miljoonan euron ohjelman, jolla edistetään ja tuetaan yritysten yhteiskuntavastuun ja vastuullisen liiketoiminnan omaksumista. Ohjelmalla rahoitetaan tiedotus- ja valmiuksienkehittämistoimia Latinalaisessa Amerikassa, ja se täydentää Aasiassa käynnissä olevaa vastaavaa toimintaa. Lisäksi komissio järjesti aiheesta Guatemalassa alueellisen tapahtuman, johon osallistuivat ILO, OECD ja alueen eri sidosryhmät.

3. Toteutus

Komissio laati (täytäntöönpanoa edeltävät ja täytäntöönpanoa koskevat) kaupan ja kestävästä kehityksen painopistehaiheet kullekin kumppanille toiminnan keskittämiseksi. Painopisteet jaettiin jäsenvaltioiden kanssa kauppaa ja kestävästä kehitystä tarkastelevan asiantuntijaryhmän välityksellä ja kansalaisyhteiskunnan kanssa sisäisten neuvoa-antavien ryhmien välityksellä. Tämä prosessi jatkuu edelleen.

Komissio terävöitti kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien sitoumusten seurantaan ja noudattamisen tarkastelua tietyissä kauppakumppanimaissa, erityisesti Perussa ja Etelä-Koreassa. Perun osalta komissio kävi tiivistä vuoropuhelua viranomaisien ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa muun muassa Limaan lokakuussa 2018 tehdyn tiedonhankintamatkan aikana. EU ja Peru pääsivät yhteisymmärrykseen siitä, miten huolta herättäviin seikkoihin puututaan. Aihetta käsitellään kaupan ja kestävästä kehityksen alakomitean joulukuussa 2018 pidetyn kokouksen pöytäkirjassa⁴¹. Etelä-Korean osalta komissio pyysi joulukuussa 2018 muodollisia neuvotteluja sopimuksen kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan riitojenratkaisumenettelyn nojalla. Pyyntö perustui EU:n pitkäaikaiseen huoleen siitä, ettei Etelä-Korea ole toteuttanut vapaakauppasopimuksen mukaisia sitoumuksiaan monenvälisistä työelämän normeista ja sopimuksista (aiheesta tarkemmin luvussa 10.1).

Komissio lisäsi toimiaan, joilla se tukee kumppanimaita kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien sitoumusten täytäntöönpanon varhaisessa vaiheessa. Näihin toimiin kuului kaupan ja kestävästä kehityksen täytäntöönpanoa koskevan käsikirjan laatiminen Ecuadorille yhteistyössä Ruotsin kauppakollegion kanssa. Vietnamin ja Singaporessa pääpaino oli työelämän peruseriaatteiden noudattamisessa sekä työlaainsäädäntöä koskevien uudistusten että ILO:n keskeisten yleissopimusten ratifiointin avulla. Vietnam ratifioi hiljattain ILO:n yleissopimuksen nro 98 ja ilmoitti, että se aikoi hyväksyä uuden työlain, joka kattaa työelämän peruseriaatteen. Meksiko ratifioi syyskuussa 2018 ILO:n yleissopimuksen nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvottelu-oikeutta, ja täytti siten yhden tulevaan EU:n ja Meksikon kauppasopimukseen sisältyvän kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun sitoumuksistaan. Muussa toiminnassa keskityttiin hallintoelinten institutionaalisen rakenteen sekä kansalaisyhteiskunnan rakenteiden valmisteluun.

Osoittaakseen varoja kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevien sitoumusten täytäntöönpanoon sekä täydentävyyttä ja synergiaa edistääkseen komissio alkoi koota luetteloa kaikista asiaan liittyvistä hankkeista ja otti yhteyttä jäsenvaltioihin EU:n pääkaupungeissa sekä niiden suurlähetystöihin kumppanimaissa.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en

⁴¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/february/tradoc_157701.pdf

Sen jälkeen, kun kauppaa ja ilmastoa koskeva suositus oli hyväksytty CETA-sopimuksen yhteydessä, komissio isännöi 23. tammikuuta 2019 kauppaa ja ilmastoa koskevaa seminaaria, johon osallistui kansalaisyhteiskunnan edustajia ja yrityksiä. Seminaarissa keskusteltiin kaupan ja ilmaston välisistä yhteyksistä ja kartoitettiin mahdollisia uusia aiheeseen liittyviä aloitteita.

Komissio onnistui sisällyttämään vahvistetut kauppaa ja ilmastoa koskevat ehdot (esimerkiksi sitoumukset, jotka koskevat Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa, sekä YK:n ilmastomuutoksen puitesopimuksen (UNFCCC) tavoitteisiin liittyvä yhteistyö ja yhteiset toimet) Meksikon, Vietnamin, Japanin ja Singaporen kanssa tehtyjen sopimusten kauppaa ja kestävästä kehitystä koskeviin lukuihin. Samankaltaisia ehtoja käsitellään parhaillaan käytävissä neuvotteluissa.

EU toteutti Chilessä, Kolumbiassa, Japanissa, Meksikossa, Marokossa, Perussa ja Singaporessa kiertotaloutta koskevia tiedotustoimia, joiden tavoitteena on edistää vihreää liiketoiminta- ja investointikumppanuutta ja vaihtaa tietoa kiertotalouteen liittyvistä toimintapolitiikoista ja parhaista käytännöistä. Näiden toimien pohjalta erillisiä kiertotaloutta koskevia määräyksiä on sisällytetty Meksikon kanssa tehtyyn uudistettuun sopimukseen. Lisäksi EU on rahoittanut kahta muoveja koskevaa alueellista hanketta, jotka on suunnattu Kaakkois-Aasian ja Latinalaisen Amerikan valtioille.

4. Avoimuus ja tiedottaminen

Komissio pyrkii parhaillaan kehittämään kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevia verkkosivujaan, jotta olennaiset tiedot ovat helpommin saatavilla. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea toteuttaa saman tyyppisiä toimia sisäisten neuvoa-antavien ryhmien toiminnan yhteydessä.

Lokakuussa 2017 kansalaisyhteiskunnan järjestöt antoivat lausunnon, jossa ne ilmaisivat huolensa siitä, että Peru ei noudata kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevia sitoumuksiaan. Tämän seurauksena komissio järjesti teknisiä kokouksia Perun viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien kanssa. Lausunnossa esiintuotuja ongelmia käsiteltiin myös keskusteluissa, joita käytiin kaupan ja kestävästä kehityksen alakomitean joulukuussa 2018 pidetyssä kokouksessa. Maaliskuussa 2019 komissio ilmoitti lausunnon antaneille kansalaisyhteiskunnan järjestöille Perun viranomaisten kanssa käydyn tiiviimmän yhteistyön tuloksista huolta herättäneissä asioissa.

8. MAATALOUSELINTARVIKKEIDEN KAUPPA EU:N KAUPPASOPIMUSTEN NOJALLA: TILANNEKATSAUS VIIMEAIKASEEN KEHITYKSEEN

Kauppavirtojen kehitys

EU:n etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuuluvan maatalouselintarvikkeiden kaupan kasvu jatkui vuonna 2018. Samalla EU:n maatalouselintarvikkeiden kokonaiskauppa muun maailman kanssa väheni hieman. Etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten piiriin kuuluva maatalouselintarvikkeiden vienti EU:sta kasvoi 2,2 prosenttia (miljardi euroa), mikä edisti osaltaan EU:n maatalouselintarvikkeiden viennin yleistä menestystä. EU:n maatalouselintarvikkeiden tuonti väheni hieman eli 0,6 prosenttia.

Tarkasteluajanjaksona etuuskohtelukaupan piiriin kuuluvien kumppanimaiden kanssa käydyn EU:n maatalouselintarvikkeiden kaupan osuus kaikesta EU:n maatalouselintarvikkeiden viennistä oli noin 30 prosenttia ja tuonnista 40 prosenttia. Ensimmäisen sukupolven kauppasopimusten ylijäämä oli 11 miljardia euroa, minkä ansiosta niiden osuus EU:n ja muun maailman välisestä maatalouselintarvikkeiden kaupan kasvavasta ylijäämästä oli yli puolet.

EU:n viennin kasvua edistivät eniten väkevät alkoholijuomat, viini, pasta ja leivonnaiset. Samaan aikaan vehnän, raakakahvin ja sokerin tuonti väheni.

Vienti kasvoi erityisen voimakkaasti kumppanimaihin, joiden kanssa on solmittu toisen sukupolven kauppasopimus (kasvua viisi prosenttia) tai pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppasopimus (kasvua 11 prosenttia). Osaksi CETA-sopimuksen johdosta ensimmäisen täyden täytäntöönpanovuoden aikana Kanadaan suuntautuva vienti kasvoi neljä prosenttia (kasvu oli erityisen suurta sitrushedelmien, juuston ja suklaan alalla).

EU:n maatalouselintarvikkeiden viennissä kolme tärkeintä vientimaata etuuskohteluun oikeutetuista kauppakumppaneista olivat Sveitsi, Norja ja Kanada, joiden osuus maatalouselintarvikkeiden viennistä oli 12 prosenttia vuonna 2018. Noin 47 prosenttia viennistä koostui elintarvikevalmisteista, joita ovat esimerkiksi suklaat, äidinmaidonkorvike, pasta (22 prosenttia), jalostetut elintarvikkeet, kuten juustot ja viini (15 prosenttia), sekä muut juomat (yhdeksän prosenttia).

Ranskalaiskonditorian tuotteet valloittivat Kanadan

La Confiserie du Roy René on ranskalainen konditoria, jonka erikoisalaa ovat jo vuodesta 1920 lähtien olleet calissonit, manteleista ja kandeeratuista hedelmistä valmistetut pikkuleivät. Yrityksen vuodesta 2014 sovellettu kansainvälistymisstrategia perustuu eri puolilla maailmaa sijaitsevien kumppaneiden kanssa solmittujen EU:n kauppasopimusten hyödyntämiselle.

Yrityksen viennistä tuleva liikevaihto on kaksinkertaistunut vuodesta 2015, ja se muodostaa kokonaisliikevaihdosta nykyään jo yli yhdeksän prosenttia.

EU:n ja Kanadan välisen kauppasopimuksen ratifioinnin ja siitä seuranneen tullitariffien alenemisen myötä konditorialiike voi tarjota calissoneitaan entistä kilpailukykyisempään hintaan.

Kolme tärkeintä maatalouselintarvikkeiden tuonnin alkuperämaata etuuskohtelukaupan piiriin kuuluvista kumppanimaista olivat Ukraina, Sveitsi ja Turkki, joiden osuus koko EU:n maatalouselintarvikkeiden tuonnista oli 13 prosenttia. Suurimman osan EU:n maatalouselintarvikkeiden tuonnista muodostivat alkutuotteet (noin 63 prosenttia), pääasiassa trooppiset hedelmät (18 prosenttia), tuoreet ja kuivatut hedelmät (13 prosenttia) sekä raakakahvi (5,6 prosenttia)

EU:n vapaakauppasopimukset sisältävät määräyksiä herkkien tuotteiden, kuten naudanlihan, siipikarjan tai sokerin, tuottajien suojelusta EU:ssa. Ne on joko suljettu kokonaan etuuskohteluun oikeutetun kaupan ulkopuolelle tai ne ovat sen ulkopuolella vain osittain, mutta niihin sovelletaan tarkasti harkittuja tariffikiintiöitä. Herkkiin hedelmiin ja vihanneksiin sovelletaan tulohintajärjestelmää EU:n huippusatokauden aikana.

Vaikka EU:n kauppasopimukseen suhtaudutaan usein kriittisesti neuvottelujen aikana, ne tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia EU:n maatalouselintarvikkeiden viennille. Esimerkiksi Japani ja Etelä-Korea ovat EU:n toiseksi ja kolmanneksi suurimmat sianlihan vientimarkkinat, ja niillä on edelleen runsaasti kasvupotentiaalia. Kyseisten markkinoiden osuus EU:n koko sianlihan viennistä on 42 prosenttia. Vienti Etelä-Koreaan on kasvanut siitä alkaen, kun kauppasopimusta ryhdyttiin soveltamaan. Vienti kasvoi vuonna 2018 edelleen 12 prosenttia, vaikka sianlihan vienti kolmesta EU:n jäsenvaltiosta on kielletty afrikkalaisen sikaruton taudinpurkausten vuoksi.

Herkät EU:n maataloustuotteet hyötyvät edelleen kauppasopimuksista. Esimerkiksi vuonna 2018 EU vei lähes 162 000 tonnia naudanlihaa etuuskohtelukaupan piiriin kuuluviin kumppanimaihin, mikä tarkoittaa 20 prosentin kasvua vuoteen 2017 verrattuna. Kaksi kolmannesta EU:n naudanlihan viennistä suuntautuu etuuskohtelukaupan piiriin kuuluviin kumppanimaihin. Tärkeimmät kumppanimaat ovat Turkki, Bosnia ja Hertsegovina, Israel ja Sveitsi. Tämä osoittaa, että kun kauppaa ei vaikeuteta epäoikeudenmukaisilla ja perusteettomilla terveydensuojelutoimilla tai tuonnin suojelutulleilla, eurooppalaista naudanlihaa arvostetaan keskeisillä vientimarkkinoilla.

Myös eurooppalaiset sokerintuottajat suoriutuivat hyvin vuonna 2018: sokeria vietiin yli kolme miljoonaa tonnia (kasvua 48 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna), mikä on ennätysmäärä vuoden 2014 jälkeen. Vaikka EU:n sokerinvientiä vauhditti EU:n sokerijärjestelmän uudistuksen saattaminen päätökseen, tulokseen vaikuttivat myös kahdenväliset kauppasopimukset. Esimerkiksi Egypti oli vuonna 2018 EU:n tärkein sokerin vientimarkkina. Voimassa olevan EU:n ja Egyptin kauppasopimuksen ansiosta Egypti toi yli 500 000 tonnia eurooppalaista sokeria tulleita⁴².

EU:n maatalouselintarvikkeiden vienti Japaniin lisääntyi jo vuonna 2018 (esim. siipikarjanlihan vienti kasvoi 78 prosenttia). Osittain tätä edisti nopeutettu yhteistyö, jolla pyrittiin ratkaisemaan eräitä terveys- ja kasvinsuojelutoimiin liittyviä ongelmia. Ajan mittaan sianlihaa ja naudanlihaa koskevat tullit poistetaan kokonaan tai niitä pienennetään merkittävästi⁴³.

Maantieteelliset merkinnät

Vuonna 2018 EU:n maantieteellisten merkintöjen suojaamisessa saavutettiin edistystä joissakin kumppanimaissa. Tästä on esimerkkinä ”Prosciutto di Carpegna” -merkinnän rekisteröinti Kanadassa. Meksiko suostui uudistetussa sopimuksessa myöntämään suojan rajoitetulle luettelolle, joka sisälsi 340 EU:n maantieteellistä merkintää. Vuoden 2019 alkupuolella Singapore antoi maantieteellisistä merkinnöistä uuden lain, jonka ansiosta EU:n oikeudenhaltijat voivat jättää hakemuksensa ennen sopimuksen voimaantuloa.

Komissio on käynnistänyt tutkimuksen maantieteellisillä merkinnöillä suojattujen EU:n tuotteiden merkintöjen viennin arvosta. Tutkimuksella päivitetään vuonna 2013 tehtyä tutkimusta⁴⁴, jonka valmistumisen aikaan 20 prosenttia eurooppalaisista maantieteellisellä merkinnällä varustetuista tuotteista vietiin EU:n ulkopuolelle ja niiden arvo oli noin 11,5 miljardia euroa vuodessa.

⁴² Jos etuuskohtelukauppaa koskevaa sopimus puuttuu, Egypti soveltaa raakasokeriin 20 prosentin tullia.

⁴³ Ks. EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimukseen liittyvä tietosivu lihatuotteista: <https://www.eubusinessinjapan.eu/sites/default/files/meat-factsheet.pdf>

⁴⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/newsroom/106_fi

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet

Terveys- ja kasvinsuojelutoimet aiheuttavat edelleen merkittäviä esteitä EU:n maatalouselintarvikkeiden viennille, ja kauppasopimukset ovat tärkeitä välineitä näihin esteisiin puuttumiseksi. Joissakin tapauksessa edistystä on voitu saavuttaa jo neuvottelujen aikana, koska kauppakumppanimaat saavat paremman käsityksen toistensa järjestelmistä. Paras esimerkki tästä on se, että Meksiko on hyväksynyt hedelmien viennin joistakin EU:n jäsenvaltioista ilman esitullausvaatimuksia⁴⁵. Edistystä saavutettiin myös Japanin asettamassa maanlaajuisessa siipikarjan tuontikiellossa, jonka se oli asettanut joillekin EU:n jäsenvaltioille lintuinfluenssan taudinpurkausten vuoksi. Japani poisti lopulta kiellon, joka koski siipikarjatuotteiden tuontia 27 jäsenvaltiosta. Lisäksi Vietnam salli naudanlihan tuonnin kahdesta muusta EU:n jäsenvaltiosta.

Jäljellä on kuitenkin yhä useita ongelmakohtia. Eurooppalainen naudanliha ei vielääkään pääse Etelä-Korean markkinoille, ja vuonna 2018 saavutettiin vain vähän edistystä EU:n jäsenvaltioiden hakemusten käsittelyssä. Joidenkin hakemusten käsittely on ollut kesken vuodesta 2014 alkaen. Tilanne on samanlainen myös joissakin muissa EU:n kauppakumppanimaissa, kuten Kolumbiassa ja Perussa. EU tuo esiin eurooppalaisen naudanlihan perusteetonta markkinoillepääsyn estämistä koskevan ongelman kaikissa mahdollisissa tilanteissa.

Toinen merkittävä ongelma on, että useat kauppakumppanimaat eivät vielääkään tunnusta alueellistamisen periaatetta ja EU:n alueellistamistoimia. Tämä olisi tärkeää, jotta eurooppalaiset viljelijät voivat hyödyntää täysin EU:n kauppasopimuksia erityisesti Euroopan siipikarja- ja sianliha-aloilla. Lisäksi belgialaisissa villisioissa vuonna 2018 todettu afrikkalaisen sikaruton taudinpurkaus sai 16 valtiota, joiden joukossa ovat Japani, Etelä-Korea ja Meksiko, asettamaan maanlaajuisia tuontikielloja, jotka vaikuttivat useisiin muihin EU:n jäsenvaltioihin. EU on pyytänyt näitä valtioita poistamaan rajoitukset, jotka ovat ristiriidassa kansainvälisten normien ja periaatteiden kanssa.

EU on maailman selvästi suurin sianlihan viejä. Afrikkalaisen sikaruton esiintymisellä villisioissa ja kotieläiminä pidettävissä sioissa joissakin EU:n jäsenvaltioissa on ollut kuitenkin suuri vaikutus EU:n siankasvattajiin, koska monet kauppakumppanimaat asettivat valtakunnallisia kieltoja taudista kärsiville EU:n jäsenvaltioille. Nämä kaupan rajoitukset ovat WTO:n määräysten vastaisia, riskien näkökulmasta perusteettomia ja yleisesti tarpeettomia, koska EU:n valvontatoimenpiteillä estetään tehokkaasti taudin leviäminen kaupan välityksellä. Tähän mennessä rajoitusten kohteena olevien EU:n jäsenvaltioiden osuus EU:n sianlihan viennistä oli 18 prosenttia ennen taudinpurkauksia, ja menetetyt vientimahdollisuudet on voitu korvata. Jos taudinpurkauksia esiintyisi myös EU:n suurimmissa sianlihaa tuottavissa jäsenvaltioissa ja tärkeimpien kauppakumppanimaiden vientipolitiikka pysyisi ennallaan, vientimahdollisuuksien korvaaminen olisi vaikeata.

Eläinten hyvinvointi

Komissio antoi vuonna 2018 [kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle](#) eläinten hyvinvointiin liittyvien kansainvälisten toimien vaikutuksista Euroopan kotieläintuottajien kilpailukykyyn globalisoituneessa maailmassa⁴⁶. Kertomuksessa esitetään yleiskatsaus

⁴⁵ Esitullauksella tarkoitetaan eräiden kauppakumppanimaiden vaatimusta siitä, että niiden tarkastajat lähetetään vientimaahan tarkastamaan lähetys ennen sen kuljetusta. Kustannukset veloitetaan tavallisesti viejältä, minkä vuoksi kaupankäynnistä tulee usein kannattamatonta. Uudistetussa sopimuksessa Meksiko sitoutui lopettamaan EU:n lähetysten esitullauksen vaatimisen.

⁴⁶ COM(2018) 42 final, 26.1.2018.

komission yhteistyöhön perustuvasta toiminnasta, jolla edistetään eläinten hyvinvointia kansainvälisesti. Kertomuksessa todettiin, että EU:n eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten maailmanlaajuinen edistäminen tukee pitkän aikavälin tavoitetta eläinten hyvinvoinnin maailmanlaajuisesta parantamisesta samalla kun sillä vähennetään hyvän kauppataivan vastaisia käytäntöjä. Kertomuksessa vahvistettiin eläinten hyvinvointia koskevan kansainvälisen yhteistyön suuri merkitys muun muassa etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten yhteydessä.

Maatalouselintarvikkeiden menekin edistäminen

Jotta EU:n yrityksiä voidaan auttaa hyödyntämään EU:n kauppasopimusten tarjoamat vientimahdollisuudet maatalouselintarvikkeiden alalla, EU:n talousarviosta osoitettiin 179 miljoonaa euroa EU:n tuotteiden menekin edistämiseen muun muassa Kanadassa, Kolumbiassa, Meksikossa ja Etelä-Koreassa. Ohjelmat liittyvät moniin eri aiheisiin terveellisistä ruokailutottumuksista yksittäisiin markkinasektoreihin. Edistämistoimiin kuului myös seminaarien järjestäminen (esim. Etelä-Koreassa). Niiden tavoitteena oli esitellä EU:n tiukkoja terveys- ja kasvinsuojelustandardeja, maantieteellisiä merkintöjä ja luonnonmukaista maataloutta.

Työpaikat ja maatalouselintarvikkeiden kauppa

Komissio julkaisi maatalouden taloustietojen mallinnustietoportaalissaan (DataM) [interaktiivisen työkalun](#)⁴⁷, jolla voidaan laskea, paljonko maatalouselintarvikkeiden kaupalla luodaan työpaikkoja EU:ssa. Työkalu on julkinen ja auttaa selvittämään maatalouselintarvikkeiden viennin ja työpaikkojen välistä yhteyttä talouden eri aloilla.

9. YKSITTÄISILLÄ ALOILLA KÄYNNISSÄ OLEVA TYÖ

9.1 Pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset)

Komissiolla ei ole tarkkoja tilastotietoja pk-yritysten osallistumisesta EU:n kauppaan⁴⁸, mutta tutkimusten mukaan pk-yritysten rooli kansainvälisessä kaupassa on ollut kasvussa. [Kaupapolitiikan pääosaston pääekonomisti toteutti vuonna 2016 kyselytutkimuksen](#)⁴⁹, jonka mukaan pk-yritysten osuus EU:n tavaraviennistä muuhun maailmaan oli arviolta 30 prosenttia ja kaikista EU:n viejistä pk-yrityksiä oli 86 prosenttia⁵⁰. Pk-yritysten viennin arvo kasvoi vuosina 2012–2016 lähes 20 prosenttia eli hieman nopeammin kuin pk-yritysten EU:n talouteen tuoma lisäarvo yhteensä. Pk-yritysten osuus vuonna 2016 kaikesta EU:hun muista kuin EU-maista suuntautuvasta tuonnista oli 80 prosenttia, mikä tarkoittaa noin 38:aa prosenttia EU:n tuonnin kokonaisarvosta.

Uusille markkinoille siirtymisestä aiheutuvat kustannukset kohdistuvat raskaammin pk-yrityksiin kuin suurempiin yrityksiin. Vaikkapa kaupan ja investointien esteiden ylittäminen ei ole helppoa millekään yritykselle, mutta pk-yrityksille se voi asettaa ylitsepääsemättömiä

⁴⁷ <https://data.jrc.ec.europa.eu/collection/datam>

⁴⁸ EU:n jäsenvaltioiden ei tarvitse toimittaa tuontia ja vientiä koskevia tietoja yritysten koon mukaan eriteltyinä.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods_by_enterprise_size

⁵⁰ Muissa lähteissä pk-yritysten määrä on suurempi, koska Eurostatin tilastoissa on luokka yrityksille, joiden kokoa ei tunneta. Kaupapolitiikan pääosaston pääekonomistin raportissa arvioidaan, että ainakin 619 000 pk-yritystä vei tuotteitaan EU:n ulkopuolelle vuonna 2012 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf).

haasteita. EU:n kauppapolitiikalla vastataan pk-yritysten erityistarpeisiin erityisesti lisäämällä avoimuutta ja parantamalla kauppasopimuksia koskevien tietojen käyttäjystävällisyyttä ja saatavuutta.

Pk-yrityksille suotuisamman kauppaympäristön luomiseksi komissio laatii ohjeita, joissa selitetään, miten kauppasopimukset toimivat esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- alkuperäsäännöt
- julkiset tarjouskilpailut
- teollis- ja tekijänoikeuksien suoja
- kansainvälisten standardien hyväksyntä
- ammattipätevyyden tunnustaminen
- viisumimenettelyjen helpottaminen.

Kansainvälistä kauppaa koskeva yhteinen sääntökirja olisi paras ratkaisu tasapuolisten toimintaedellytysten aikaansaamiseksi pk-yrityksille, mutta monenväliset toimet etenevät hyvin hitaasti. Siksi kauppasopimukset ovat tärkeä väline, jolla voidaan auttaa pk-yrityksiä osallistumaan kansainväliseen kauppaan.

”**Kaikkien kauppa**” -tiedonannon jälkeen EU on sisällyttänyt pk-yrityksiä koskevia määräyksiä kaikkiin uusiin kauppasopimuksiin. Lisäksi EU ehdottaa, että sopimuksiin lisätään erillinen pk-yrityksiä koskeva luku, jolla varmistetaan, että koko sopimus on pk-yritysten kannalta toimivampi. Kyseinen luku sisältää tavallisesti EU:ta ja kumppanimaita koskevia sitoumuksia, joiden mukaan niiden on annettava tietoa itseään koskevien kauppasopimusten sisällöstä erillisellä verkkosivustolla, jonka sisältämässä tietokannassa voidaan tehdä hakuja tullikoodien perusteella. Tietokannassa on oltava tietoa myös esimerkiksi tulleista, tuontivaatimuksista ja alkuperäsäännöistä. Lisäksi luvussa määrätään, että kumpikin osapuoli perustaa pk-yrityksille tarkoitetun yhteyspisteen (SME Contact Point), jotta voidaan helpottaa kahdenvälistä yhteistyötä valtionjohdon tasolla ja vuorovaikutusta sopimuksen mukaisesti perustettujen komiteoiden kanssa. Näin varmistetaan, että pk-yritysten tarpeisiin vastataan asianmukaisesti. Komissio haluaa sisällyttää vastaavia, yksinkertaistettuja määräyksiä esimerkiksi alkuperäsäännöistä myös parhaillaan neuvoteltavina oleviin uusiin ja uudistettaviin kauppasopimuksiin.

EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimus on ensimmäinen talouskumppanuussopimus, joka sisältää erillisen **pk-yrityksiä koskevan luvun**⁵¹. Neuvottelut pk-yrityksiä koskevista luvuista saatettiin päätökseen vuonna 2018 teknisellä tasolla myös Meksikon ja Mercosurin kanssa. Neuvottelut ovat käynnissä Indonesian, Australian, Uuden-Seelannin, Chilen ja Tunisian kanssa. Vaikka CETA-sopimus ei sisällä erillistä lukua pk-yrityksistä, EU ja Kanada hyväksyivät 26. syyskuuta 2018 erillisen **pk-yrityksiä koskevan suosituksen**⁵². Suosituksessa edellytetään, että molemmat osapuolet antavat tietoa markkinoillepääsystä ja perustavat pk-yrityksille tarkoitettuja yhteyspisteitä.

Komissio, EU:n jäsenvaltiot ja elinkeinoelämän järjestöt jatkavat EU:n kauppasopimusten tarjoamista mahdollisuuksista tiedottamista. Komissio antaa **verkkosivustollaan** tietoa etuuskohtelu kauppaa koskevista sopimuksista. Tuore esimerkki on pk-yrityksille tarkoitettu verkkosivu **EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimuksesta**⁵³. Pk-yrityksiä koskevan luvun sitoumusten mukaisesti Japanin ulkoasiainministeriö on myös julkaissut tietoa omalla

⁵¹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/august/tradoc_157228.pdf#page=503

⁵² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157417.pdf

⁵³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-japan-economic-partnership-agreement/>

verkkosivullaan. Lisäksi EU:n [markkinoillepääsyä koskeva tietokanta](#)⁵⁴ tarjoaa tietoa pk-yrityksille, jotka haluavat viedä tuotteita EU:sta. Vastaavasti kaupan tukipiste ([Trade Helpdesk](#)⁵⁵) tarjoaa tietoa EU:hun tuojille. Komissio kehittää parhaillaan uutta keskitettyä verkkoportaalia, jonka on määrä parantaa pk-yrityksille suunnattuja palveluja.

Saksalainen valmistaja nostaa vientimääriä eri puolilla maailmaa

EU:n ja Etelä-Afrikan välinen kauppasopimus tuli voimaan vuonna 2000. Sopimuksen ansiosta Saksassa Svaabian alueella sijaitseva pieni koneiden valmistaja on voinut hyödyntää uusia vientimahdollisuuksia, luoda työpaikkoja ja jakaa teknisiä innovaatioita kauppakumppanimaidensa kanssa.

AERO-LIFT vie Etelä-Afrikkaan alipainetarraimiamia ja niiden osia. Alipainetarraimiamia käytetään esimerkiksi teollisuudessa painavien kuormien nostamiseen. Kauppasopimuksen tekemisen jälkeen pelkästään yhden tuotetyypin viennin arvo kasvoi 15 000 eurosta 100 000 euroon. Samaan aikaan yritys hyötyy alentuneista tulli- ja hallintokustannuksista, joiden osuus tuotteen arvosta on noin viisi prosenttia.

”Ilman kauppasopimusta emme toimisi Etelä-Afrikassa”, toteaa Tobias Pauli, Svaabian Binsdorfissa toimivan pienen perheyriksen AERO-LIFT Vakuumtechnik GmbH:n toimitusjohtaja.

9.2 Palvelut

Palvelukaupan avaamisella puututaan kansallisen lainsäädännön määrällisiin ja syrjiviin rajoituksiin. Palvelukaupan alalla käytävien neuvottelujen tarkoituksena on varmistaa, että EU:n palveluntarjoajat saavat toimittaa palveluja ulkomaisille markkinoille ja että niitä ei syrjitä verrattuna muihin saman alan yrityksiin.

Kaikki uuden sukupolven kauppasopimukset sekä pitkälle meneviä ja laaja-alaisia vapaakauppa-alueita koskevat sopimukset sisältävät palveluja koskevia määräyksiä, joilla tuetaan sääntelykehyksen käyttöönottoa ja lujittamista, jotta palvelujen tarjoaminen helpottuisi kuluttajien suojelusta tinkimättä. Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa voimassa olevista sopimuksista ainoastaan Karibian valtioiden kanssa tehty talouskumppanuussopimus kattaa palvelut. Muut talouskumppanuussopimukset sisältävät uudelleentarkastelulausekkeet, jotta neuvottelut voidaan käydä myöhemmässä vaiheessa.

Esimerkiksi Japanin tai Meksikon kanssa hiljattain neuvotelluissa sopimuksissa on saavutettu merkittävää edistystä, sillä ne sisältävät uudenaikaisia määräyksiä palveluista ja sähköisestä kaupankäynnistä. Parhaillaan esimerkiksi Australian ja Uuden-Seelannin kanssa neuvoteltavissa sopimuksissa tavoitteena on kehittää pidemmälle näitä kunnianhimoisia määräyksiä.

EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimus sisältää palveluja ja investointeja koskevia kokonaisvaltaisia sitoumuksia, jotka perustuvat kattavaan sopimuksen ulkopuolelle sulkevaan luetteloon (eli luetteloon, jossa kumppanit ilmoittivat vain ne alat, jotka ne sulkevat kokonaan sopimuksen ulkopuolelle tai joihin sovelletaan rajoituksia). Sopimus sisältää myös tärkeitä sääntelyyn liittyviä määräyksiä, jotka menevät Maailman kauppajärjestön palvelukaupan

⁵⁴ <https://madb.europa.eu/madb/>

⁵⁵ <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>

yleissopimusta (GATS) pidemmälle. Nämä uudet parannukset auttavat Japanin markkinoille pyrkiviä EU:n yrityksiä mutta myös yrityksiä, jotka toimivat jo Japanin markkinoilla, hankkimaan tarvittavat luvat tai todistukset nopeasti. Lisäksi Japanin kanssa tehty sopimus tarjoaa kehyksen tiiviimmälle yhteistyölle rahoituspalvelujen sääntelyssä, ja se on johtanut EU:n ja Japanin väliseen yhteisymmärrykseen luonnollisten henkilöiden liikkumisesta liiketoimintaa varten.

Toinen kuvaava alakohtainen esimerkki koskee uudenaikaisiin kauppasopimuksiin sisällytettyä sähköistä kaupankäyntiä koskevaa lukua. Sähköistä kaupankäyntiä koskevia asioita on käsitelty sopimuksissa aiemminkin, mutta EU:n ja Kanadan väliseen sopimukseen (CETA) sisällytettiin aiempaa kattavampia määräyksiä ja niitä kehitettiin entisestään EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimuksessa. Meksikon kanssa hiljattain päätökseen saatetuissa neuvotteluissa on määritetty periaatteet, joita sovelletaan kaikkiin sopimuksen kattamiin aloihin. Niillä vastataan sähköisen talouden haasteisiin, ja ne ovat välttämättömiä tavaroiden ja palvelujen verkkokaupan toimivuuden kannalta. Sopimus sisältää muun muassa sääntöjä, joilla kielletään tullimaksujen veloittaminen sähköisistä siirroista tai pakollinen lähdekoodin julkistaminen, sekä luottamusta lisääviä sääntöjä, jotka koskevat esimerkiksi sähköisiä luottamuspalveluja, sähköisiä sopimuksia, roskapostia ja kuluttajansuojaa.

Kauppasopimusten vaikutuksia EU:n palvelukauppaan kolmansien maiden kanssa ei ole helppo arvioida määrällisesti, mutta saatavilla olevat tiedot osoittavat, että EU:n palvelujen vienti on kasvanut. Palvelujen vienti esimerkiksi Etelä-Koreaan kasvoi seitsemän prosenttia ja Chileen 17 prosenttia vuosien 2016 ja 2017 välillä. Samana aikana vienti Kanadaan kasvoi seitsemän prosenttia. Lisäksi vuonna 2017 palvelukaupan osuus EU:n ja Kanadan välisen kaupan kokonaisarvosta kasvoi lähes 35 prosenttiin, EU:n ja Cariforumin välisen kaupan kokonaisarvosta yli 50 prosenttiin ja EU:n ja Panaman välisen kaupan kokonaisarvosta lähes 65 prosenttiin (EU:n ja Keski-Amerikan keskiarvo on noin 30 prosenttia).

9.3 EU:n ja Japanin välinen talouskumppanuussopimus – valmistelutyö⁵⁶

EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimus tuli voimaan 1. helmikuuta 2019. Komissio laati vuonna 2018 tämän tärkeän uuden kauppasopimuksen soveltamiseen valmistautumista varten tietopaketteja, jotka oli tarkoitettu yksittäisille EU:n jäsenvaltioille, yrityksille ja suurelle yleisölle. Ne sisälsivät yleisiä kuvauksia sopimuksen sisällöstä, kullekin EU:n jäsenvaltiolle räätälöityjä infografiikoita sekä useita ohjeasiakirjoja tulliasioista ja maatalouden tuloksista. EU:n [markkinoille pääsyä koskevaan tietokantaan](#) on lisätty erityisesti pk-yrityksille merkityksellistä käytännön tietoa. Komissio osallistui lukuisiin tiedotustapahtumiin tukeakseen EU:n jäsenvaltioiden viestintätoimia.

Lisäksi [EU:n ja Japanin teollinen yhteistyökeskus](#)⁵⁷ (EU:n ja Japanin yhteisrahoittama alusta) on perustanut [neuvontapalvelun, jolla tuetaan sopimuksen täytäntöönpanoa](#). Neuvontapalvelu on erityisesti pk-yrityksille suunnattu työkalu. Sille voi esittää kysymyksiä sopimuksesta, ja se tarjoaa pk-yrityksille pääsyn useisiin muihin tietolähteisiin ja muihin maksuttomiin palveluihin. Keskus järjestää verkossa yksittäisiin aiheisiin keskittyviä koulutusseminaareja ja julkaisee myös säännöllisesti alakohtaisia tietopaketteja (tietosivuja), jotka sisältävät tietoa EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimuksen aiheuttamista muutoksista ja sen luomista vientimahdollisuuksista. Neuvontapalvelu liittyy tiiviisti keskuksen muuhun toimintaan, kuten

⁵⁶ Ks. [EU:n ja Japanin talouskumppanuussopimusta](#) käsittelevä osio komission verkkosivustolla.

⁵⁷ <https://www.eu-japan.eu/>

julkisia hankintoja koskevaan neuvontapalveluun sekä teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan neuvontapalveluun.

Ennen sopimuksen voimaantuloa EU ja Japani tekivät yhteistyötä sopimuksen täytäntöönpanoon tarvittavien hallinnollisten rakenteiden viimeistelemiseksi. Tähän sisältyivät

- tietojenvaihto tariffikiintiöiden hallintaa koskevasta alustavasta menettelystä
- useiden viininvalmistusmenetelmien hyväksymismenettelyt EU:n viinien viennin helpottamiseksi
- eräät tekniset näkökohdat, jotka liittyvät tullietuuksien myöntämiseen sovellettaviin tullivaatimuksiin (esim. liikesalaisuuksien käsittely)
- hallintorakenteiden vahvistaminen kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevan luvun täytäntöönpanoa varten
- menettelysääntöjen ja muiden sekakomiteoiden toiminnan kannalta välttämättömien sääntöjen laatiminen sekä sopimuksen riitojenratkaisujärjestelmän kehittäminen.

Joitakin edellä mainittuja näkökohtia sekä muita keskeisiä kysymyksiä koskeva työ jatkuu EU:n ja Japanin talouskumppanuuden lujittamiseksi.

Irlannin elintarvikevirasto Bord Bia

Irlannin elintarvikevirasto Bord Bia sai avustuksen EU:n naudanlihan menekinedistämiseen suunnattuun 3,7 miljoonan euron hankkeeseen, josta EU yhteisrahoittaa 80 prosenttia⁵⁸. Bord Bia on osallistunut vuosina 2017–2019 useisiin tiedotuskampanjoihin, joiden tavoitteena on tehdä EU:n elintarviketurvallisuutta, laatua ja kestävyyttä koskevia tiukkoja vaatimuksia tunnetuiksi Japanissa.

”Tämän EU:n kampanjan vetovastuun saaminen on tunnustus Irlannille vientimaana, jolla on vankka kokemus kestävästi tuotetun korkealaatuisen naudanlihan menekinedistäjänä ja toimittajana. Ohjelman ansiosta olemme voineet laajentaa toimintaamme aikana, jona monipuolinen laajentuminen kansainvälisille markkinoille on tärkeämpää kuin koskaan. [...] Kampanjan ansiosta saimme tilaisuuden hyödyntää näitä toimintatapoja irlantilaisten ja EU:n tuottajien eduksi.”

Tara McCarthy, pääjohtaja, Bord Bia

9.4 EU:n kauppasopimusten hyödyntämisen edistäminen

EU:n ja kumppanimaiden yritykset voivat hyötyä EU:n kauppasopimuksista vain, jos niillä on merkityksellistä tietoa näiden sopimusten sisällöstä ja ne ymmärtävät, miten sopimuksia voidaan hyödyntää käytännössä. Jatkona edellisessä kertomuksessa kuvailluille toimille komissio tehosti vuonna 2018 toimiaan, joilla se levittää tietoa EU:n kauppasopimuksista ja pyrkii helpottamaan niiden hyödyntämistä.

Muiden toimien ohella komissio on kehittänyt edelleen verkkoportaalaa, jonka on määrä toimia yhtenä yhteyspisteenä viejille ja tuojille EU:ssa. Portaalin ansiosta yritysten ja varsinkin pk-yritysten on helpompaa ymmärtää markkinoille pääsyn vaatimuksia

⁵⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1144/2014, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, sisämarkkinoilla ja kolmansissa maissa toteuttavista maataloustuotteita koskevista tiedotus- ja menekinedistämistoimista sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 3/2008 kumoamisesta.

kumppanimaissa (yhteensä yli 120 vientikohteessa) sekä EU:n markkinoilla. Kaksi tietokantaa – markkinoillepääsyä koskeva tietokanta ja kaupan tukipiste – on tarkoitus yhdistää, jotta yritykset saavat paremmin tietoa tullietuuksista ja sääntelyvaatimuksista, joita sovelletaan niiden tuotteisiin tietyn kauppasopimuksen nojalla, sekä alkuperäsäännöistä. Uuteen portaaliin tulee ensin tietoa kauppasopimusten ensimmäisestä erästä, ja sitä laajennetaan asteittain ajan mittaan.

Lisäksi komissio vahvisti vuonna 2018 yhteistyötään [Yritys-Eurooppa-verkoston](#) (Enterprise Europe Network, EEN)⁵⁹ ja EU:n jäsenvaltioissa toimivien kaupanedistämisyhteisöjen kanssa tavoittaakseen pk-yritykset ja parantaakseen komission valistus- ja tiedotuskampanjoiden kohdentamista. Komissio on perustanut vapaakauppasopimusten täytäntöönpanoa varten uuden EEN-työryhmän, joka on laatinut tietoaineistoa kauppasopimuksia varten. Verkosto nimeää kauppasopimuksia koskevia yhteyshenkilöitä ja järjestää EEN-kumppaneille kaikissa EU:n jäsenvaltioissa koulutustilaisuuksia siitä, miten kauppasopimusten hyötyjä voidaan tuoda esiin eurooppalaisyritysten parissa.

10. OIKEUDELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Vuoden 2018 kertomuksen julkaisun jälkeen EU on turvautunut sopimuksissa vahvistettuihin riitojenratkaisumenettelyihin Etelä-Korean, Ukrainan ja Eteläisen Afrikan tulliliiton kanssa. Jäljempänä kerrotaan näiden riitojen tilanteesta elokuussa 2019. Lisäksi EU pyysi 2. huhtikuuta 2019 [WTO-neuvotteluja](#)⁶⁰ Turkin kanssa vastauksena Turkin käyttöönottimiin toimenpiteisiin, joiden seurauksena useiden Turkkiin vietyjen lääkkeiden tuotantoon sovelletaan progressiivisesti pakollisia kotimaisuusvaatimuksia. Nämä toimenpiteet vaikuttavat olevan ristiriidassa myös tulliliiton mukaisten Turkin sitoumusten kanssa. Asian käsittely on kesken.

Komissio seuraa tiiviisti EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanoa ja tarkastelee oikeudellisten täytäntöönpanotoimien käyttämistä erityisesti tapauksissa, joilla on erityisen tärkeä merkitys esimerkiksi talouden tai järjestelmän kannalta. EU:n etuuskohtelu kauppaa koskevissa sopimuksissa määrätään vahvasta sitoumusten noudattamisen valvonnasta, jolla varmistetaan, että riidat ratkaistaan tehokkaasti ja riittävän ajoissa myös asioissa, joita WTO-sopimus ei kata (esimerkiksi työntekijöiden oikeuksia koskeva riita Etelä-Korean kanssa). Jos tarkasteltava toimenpide vaikuttaa rikkovan sekä WTO-sopimusta että EU:n ja kumppanin välillä sovellettavaa kauppasopimusta, ensisijainen vaihtoehto on edelleen WTO:n hyväksi havaittu ja läpinäkyvä riitojenratkaisujärjestelmä, jolla varmistetaan annettujen sitoumusten johdonmukainen tulkinta.

10.1 Riitojenratkaisu Etelä-Korean kanssa

EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen kauppaa ja kestävä kehitystä koskevassa luvussa Etelä-Korea sitoutui kunnioittamaan ja toteuttamaan lainsäädännössä ja käytännössä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perusoikeuksia, erityisesti järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta. Lisäksi Etelä-Korea sitoutui siihen,

⁵⁹ Verkostoa yhteisrahoitetaan EU:n [COSME-ohjelmasta](#). Verkosto toimii yli 60 maassa, ja siinä on mukana 3 000 asiantuntijaa 600 jäsenorganisaatiosta. Sen tavoitteena on auttaa pk-yrityksiä kansainvälisessä toiminnassa.

⁶⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/april/tradoc_157821.pdf

että se pyrkii ”jatkuvasti ja hellittämättömästi” jatkamaan jäljellä olevien ILO:n yleissopimusten⁶¹ ratifiointia.

Koska edistystä ei ollut tapahtunut, EU päätti 17. joulukuuta 2018 [pyytää neuvotteluja](#)⁶² Etelä-Korean kanssa kahdenvälisen riitojenratkaisujärjestelyn perusteella. EU pyysi [paneelin perustamista](#)⁶³ 2. heinäkuuta 2019 sen johdosta, että mainittujen ILO:n yleissopimusten ratifioimiseksi ei ollut toteutettu riittäviä toimia.

10.2 Riitojenratkaisu Ukrainan kanssa

Tammikuussa 2019 EU päätti pyytää neuvotteluja Ukrainan kanssa Ukrainan asettamista puutavaran vientirajoituksista EU:n ja Ukrainan välisessä assosiaatiosopimuksessa vahvistetun kahdenvälisen riitojenratkaisumenettelyn mukaisesti. Vientirajoitus kattoi alun perin kymmenestä puulajista peräisin olevan puutavaran ja sahatavaran. Vuonna 2015 rajoituksen soveltaminen laajennettiin kaikkeen jalostamattomaan puuhun (vuodesta 2017 alkaen myös mäntyyn).

EU oli ottanut asian esiin Ukrainan kanssa useaan otteeseen, koska vientikielto ei ole yhteensopiva assosiaatiosopimuksen kanssa. Asiasta käytiin neuvotteluja helmikuussa 2019, mutta niissä ei kyetty ratkaisemaan ongelmaa. Tämän vuoksi EU päätti kesäkuussa 2019 pyytää [välimiespaneelin](#)⁶⁴ perustamista asian tarkastelemiseksi ja sitä koskevan päätöksen antamiseksi.

10.3 Riitojenratkaisu Eteläisen Afrikan tulliliiton kanssa

EU pyysi 14. kesäkuuta 2019 [neuvotteluja](#)⁶⁵ Eteläisen Afrikan tulliliiton (SACU) kanssa EU:n ja SADC:n talouskumppanuussopimusmaiden välisen talouskumppanuussopimuksen riitojen välttämistä ja ratkaisemista koskevan osan mukaisesti. Pyyntö koski suojatoimenpidettä, joka kohdistui EU:sta vietyihin jäädytettyihin luullisiin kananpaloihin. EU katsoo, että ottamalla toimenpiteen käyttöön SACU rikkoi EU:n ja eteläisen Afrikan kehitysyhteisön välisen talouskumppanuussopimuksen periaatteita ja sääntöjä.

EU on tuonut huolenaiheensa esiin SACU:n kanssa useilla tasoilla ja useaan otteeseen. Koska EU:n huolenaiheisiin ei ole vastattu tyydyttävästi, EU päätti tehostaa toimintaansa SACU:n kanssa pyytämällä neuvotteluja, jotka on käytävä 40 vuorokauden kuluessa pyynnöstä ilmoittamisesta.

11. PÄÄTELMÄT

Maailmankaupan kasvu hidastui ja protektionismi lisääntyi vuonna 2018, mutta EU:n etuuskohtelukauppaa koskevilla sopimuksilla edistettiin kauppaa edelleen. Tullien täydellisen tai osittaisen poistamisen lisäksi sopimuksilla edistettiin jälleen sääntöihin perustuvan

⁶¹ Yleissopimus nro 87, joka koskee järjestäytymisvapautta, yleissopimus nro 98, joka koskee järjestäytymisoikeutta ja kollektiivista neuvotteluoikeutta, yleissopimus nro 29, joka koskee pakkotyötä, ja yleissopimus nro 105, joka koskee pakkotyön poistamista.

⁶² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157586.pdf

⁶³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/july/tradoc_157992.pdf

⁶⁴ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2034>

⁶⁵ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2031>

kauppajärjestelmän kehittämistä. Lisäksi niillä parannettiin EU:n tuotteiden ja investointien markkinoillepääsyä kumppanimaissa. Sopimuksilla edistetään myös talouden monipuolistumista ja kasvua kehitysmaissa. Muita EU:n kauppasopimusten myönteisiä vaikutuksia olivat muun muassa oikeusvarmuuden parantuminen palvelukaupan ja julkisten hankintojen kaltaisilla aloilla sekä EU:n keskeisten intressien, kuten teollis- ja tekijänoikeuksien ja maantieteellisten merkintöjen, suojan parantuminen.

Uuden sukupolven etuuskohtelukauppaa koskevat sopimukset ovat lisäksi tärkeä väline, jolla edistetään työntekijöiden oikeuksiin ja ympäristönsuojeluun, myös ilmastonmuutokseen, liittyviä eurooppalaisia arvoja.

Samaan aikaan monet kaupan esteet, jotka ovat EU:n kauppasopimusten tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisen tiellä, olivat edelleen voimassa. Uusiakin esteitä asetettiin vuonna 2018. EU jatkaa näiden esteiden poistamiseksi tarvittavien toimien toteuttamista ja käyttää myös tarvittaessa kahdenvälisiä tai monenvälisiä täytäntöönpanon valvontavälineitä.

Komissio pyrkii parantamaan avoimuutta ja vastuuvellisuutta ja jatkaa vuosittaista raportointia muiden kuin EU-maiden kanssa tehtyjen EU:n etuuskohtelukauppaa koskevien sopimusten täytäntöönpanosta.

LIITE 1: TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖASTE EU:N TUONNISSA

Viejämaa	2015	2016	2017	2018
Uuden sukupolven vapaakauppasopimukset				
Kolumbia	97 %	97 %	97 %	98 %
Costa Rica	96 %	97 %	96 %	96 %
Ecuador	89 %	88 %	97 %	99 %
El Salvador	82 %	74 %	90 %	91 %
Guatemala	95 %	95 %	93 %	97 %
Honduras	91 %	92 %	92 %	91 %
Nicaragua	94 %	94 %	93 %	88 %
Panama	70 %	61 %	82 %	82 %
Peru	98 %	97 %	96 %	96 %
Etelä-Korea	85 %	87 %	88 %	88 %
Kanada			28,7 %	49,6 %
Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset				
Georgia	83 %	80 %	77 %	76 %
Moldova	91 %	88 %	85 %	85 %
Ukraina	87 %	89 %	87 %	80 %
Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset				
Välimeren alueen kumppanimaat				
Algeria	97 %	95 %	97 %	96 %
Egypti	95 %	96 %	97 %	96 %
Israel	89 %	90 %	91 %	90 %
Jordania	68 %	79 %	75 %	76 %
Libanon	76 %	71 %	70 %	74 %
Marokko	97 %	97 %	97 %	98 %
Miehitetty palestiinalaisalue	78 %	81 %	77 %	65 %
Tunisia	95 %	96 %	94 %	93 %
Länsi-Balkan				
Albania	87 %	86 %	86 %	84 %
Bosnia ja Hertsegovina	93 %	94 %	94 %	94 %
Pohjois-Makedonia	97 %	95 %	94 %	92 %
Kosovo	85 %	89 %	92 %	92 %
Montenegro	81 %	83 %	90 %	73 %
Serbia	93 %	90 %	92 %	91 %
Latinalaisen Amerikan kumppanimaat				
Chile	95 %	95 %	96 %	94 %
Meksiko	52 %	58 %	70 %	74 %
EFTA-valtiot				
Norja	71 %	66 %	69 %	69 %
Sveitsi	86 %	83 %	85 %	85 %
Talouskumppanuussopimukset				
Cariforum (keskimäärin)	91 %	92 %	91 %	86 %
Eteläisen Afrikan kehitysyhteisö (SADC) (keskimäärin)	87 %	83 %	82 %	88 %
Itäisen ja eteläisen Afrikan maat (ESA) (keskimäärin)	97 %	97 %	96 %	96 %
Norsunluurannikko	99 %	98 %	98 %	98 %
Ghana	98 %	98 %	96 %	99 %
Keski-Afrikka (Kamerun)	91 %	97 %	99 %	98 %

Tyyneenmeren valtiot (keskimäärin)	92 %	99 %	81 %	
------------------------------------	------	------	------	--

Lähde: Eurostat.

LIITE 2: TULLIETUUKSIEN KÄYTTÖASTE EU:N VIENNISSÄ⁶⁶

Tuojamaa	2015	2016	2017	2018
Uuden sukupolven vapaakauppasopimukset				
Kolumbia	63 %	71 %	70 %	72 %
Peru	28 %	47 %	52 %	56 %
Costa Rica	–	38 %	–	59 %
El Salvador	21 %	26 %	27 %	33 %
Guatemala	21 %	32 %	31 %	33 %
Honduras	40 %	56 %	55 %	55 %
Ecuador	–	–	57 %	68 %
Etelä-Korea	68 %	71 %	74 %	81 %
Kanada	–	–	–	37 %
Pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset				
Georgia	72 %	81 %	83 %	83 %
Ukraina	–	–	70 %	74 %
Ensimmäisen sukupolven vapaakauppasopimukset				
Välimeren alueen kumppanimaat				
Turkki	–	95 %	94 %	90 %
Egypti	36 %	66 %	64 %	67 %
Israel	–	89 %	86 %	–
Libanon	74 %	74 %	58 %	–
Marokko	–	76 %	77 %	77 %
Jordania	–	78 %	72 %	76 %
Länsi-Balkan				
Albania	77 %	80 %	78 %	80 %
Bosnia ja Hertsegovina	91 %	88 %	88 %	86 %
Pohjois-Makedonia	–	90 %	89 %	–
Kosovo	–	44 %	60 %	66 %
Montenegro	86 %	85 %	86 %	86 %
Serbia	89 %	91 %	91 %	90 %
Latinalaisen Amerikan kumppanimaat				
Chile	77 %	87 %	88 %	85 %
Meksiko	76 %	76 %	75 %	70 %
EFTA-valtiot				
Sveitsi	79 %	79 %	78 %	77 %
Talouskumppanuussopimukset				
Dominikaaninen tasavalta	46 %	49 %	62 %	58 %

⁶⁶ Joidenkin tässä kertomuksessa ja kahdessa edellisessä kertomuksessa ilmoitettujen tietojen välillä on eroja, jotka koskevat tullietuuksien käyttöastetta EU:n viennissä tiettyihin kauppakumppanimaihin vuosina 2015, 2016 ja 2017. Tällöin komissio on saanut päivitettyä tietoa kyseisestä kumppanimasta ja muuttanut lukua.

Mauritius	–	–	–	28 %
Etelä-Afrikka	60 %	63 %	60 %	64 %

Lähteet: kumppanimaat.